Länsstyrelsen Skåne

2026-09-16

Diarienr: 511-8836-2026
1180-202

Bevarandeplan för Natura 2000-området Äspet SE0420138

Äspet. Foto: Marie Björkander och Josefin Persson (lilla bilden)

Grunduppgifter om Äspet

Län:	Skåne
Kommun:	Kristianstad
Läge:	Åhus, söder om Helgeåns mynning
Markägare:	Kristianstad kommun
Areal:	216,4 ha
Skyddsform:	Naturreservat (Äspet), bildat 1996-05
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 1996-08
	SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12
	SPA beslutat av Regeringen 2020-12
	SAC fastställt av Regeringen 2011-03
	Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2026-xx-yy respektive 2026-xx-yy

Vad betyder Natura 2000?

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden i hela EU. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och livsmiljötyper (tidigare benämnda som livsmiljötyper) som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara livsmiljötyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Art- och habitat- samt fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området.

Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området. I bevarandeplanen redovisas gränser, livsmiljötyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande livsmiljötyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Vad är en Natura 2000-art eller en typisk art?

Bevarandeplanen redovisar flera kategorier av arter. *Natura 2000-arter* är utpekade skyddade arter som listas i art- och habitatdirektivets bilaga 2 eller i fågeldirektivets bilaga 1. Bevarandeplanen ska ha med bevarandemål för dessa arter och tillstånd krävs för åtgärder som kan riskera att påverka arten. T*ypiska arter* är indikatorer för en livsmiljötyps

bevarandestatus. *Karaktäristiska arter* ska stödja tolkningen av en viss livsmiljötyp. Vissa arter kan vara både typiska och karaktäristiska. Prioriterade arter (och livsmiljötyper) är de arter/livsmiljötyper som är utvalda som mest hotade enligt art- och habitatdirektivet och vars utbredning huvudsakligen ligger inom EU:s territorium, de är markerade med en asterisk. Dessa prioriteringar ska skiljas från de prioriteringar av arter (och livsmiljötyper) som görs i bevarandeplanen när åtgärder prioriteras för att arten (eller livsmiljötypen) ska få gynnsam bevarandestatus.

En nationell rödlista är en sammanställning av arters status (utdöenderisk) inom ett lands gränser. Den publiceras vart femte år av ArtDatabanken och finns för närvarande förtecknad i boken Rödlistade arter i Sverige 2025. De olika rödlistekategorierna är Akut hotad (CR, Critically endangered), Starkt hotad (EN, Endangered), Sårbar (VU, Vulnerable), Nära hotad (NT, Near Threatened) och Livskraftig (LC, Least Concerned). *Fridlysta arter* är förtecknade i Artskyddsförordningen. Att en art är fridlyst innebär att det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. *ÅGP-arter* är de hotade arter som har fått ett särskilt åtgärdsprogram för att bevara dem och deras livsmiljöer.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att livsmiljötyper och arter som utpekats ska ha gynnsam bevarandestatus. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade livsmiljötyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en livsmiljötyp kan gynnsam bevarandestatus innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i livsmiljötypen och att de arter som är typiska för livsmiljötypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär gynnsam bevarandestatus att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan arealer och arter har beslutats av regeringen.

Mer information om Natura 2000
Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller
telefon 010-224 10 00 (vxl)
Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

VAD BETYDER NATURA 2000? 2
VAD ÄR EN BEVARANDEPLAN? 2
VAD ÄR EN NATURA 2000-ART ELLER EN TYPISK ART? 2
VAD ÄR BEVARANDESTATUS? 3
VIKTIGT ATT TÄNKA PÅ 3
OMRÅDESBESKRIVNING 7
INGÅENDE LIVSMILJÖTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000 9
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden 11
Bevarandemål 12
Beskrivning av livsmiljötyper och arter och deras bevarandestatus 18
Livsmiljötyper 18
Natura 2000 – arter 23
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT? 25
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER 32
Skydd och reglering 33
Prioriterade bevarandeåtgärder 34
Restaureringsåtgärder 34
Löpande skötsel 34
Uppföljning 35
ARTER ENLIGT FÅGELDIREKTIVET 35
REFERENSER 53
BILAGOR 55
Bilaga 1, Karta med livsmiljötyper enligt Natura 2000 56
Bilaga 2, Livsmiljötypskoder för kartan 57
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar. 58
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000- livsmiljötyperna 59

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Natura 2000-området Äspet utgörs av naturreservatet med samma namn. Området ligger i Åhus vid kusten strax söder om Helgeåns mynning och är en del av ett kustdynlandskap, som sträcker sig från Åhus och mer än två mil söderut. Äspet är delvis fågelskyddsområde med betydelse både för häckande och rastande fågel. Det är ett varierat Natura 2000-område, som omfattar både blandskog, kustdynlandskap, hav, skär och sandrevlar, vassområden och en vidsträckt sandstrand. I den södra delen finns mäktiga dyner som når upp till 20 meter över havet. Stora delar av området består huvudsakligen av skogsmark som vuxit upp på gamla sanddyner. I området ligger också den kommunala badplatsen Snickarhaken.
Äspet är en av landets viktigaste rastplatser för vadarfåglar då det ligger mitt i flyttstråket mellan Öland och Falsterbo. Under fåglarnas flytt kan tusentals vadarfåglar av ett tjugotal olika arter samlas på samma ställe. Längst ut mot havet, vid Helgeåns mynning, ligger ett vassbevuxet grundområde med en stor lagun, kallad Korran, samt skär och sandrevlar, kallad Söndre kar. För området med lagunen, havet och skären råder beträdnadsförbud 15 mars till 30 september.

Gråsäl och knubbsäl förekommer kring Söndre kar. Utter (NT) förekommer i trakten men vistas främst i Helge å som ligger utanför Natura 2000-området.

Framför allt på sensommaren och hösten finns det många vadare och småfåglar som stannar till i Äspet på väg söderut. Arter som brukar uppträda i större antal är bland annat rödbena, kärrsnäppa och kustsnäppa. På våren rastar småtärnor (EN) och tofsvipor (VU) i lagunen och på skäret och sandrevlarna häckar skärfläckor och gravänder (NT). I havet utanför fiskar silvertärna, skräntärna (NT), fisktärna och kentsk tärna (NT).

Skogen i Äspet domineras av tallskog, Kronoskogen, och i de centrala delarna finns ädellövskog. Tallarna är delvis gamla och de äldsta planterades i slutet av 1700-talet för att binda sanddynerna efter skogsskövlingen som ägt rum under 1600-talet till följd av brist på virke och bränsle. Även strandråg såddes in för att binda sanden. I skogen förekommer fåglar så som spillkråka, grönsångare (NT), gulhämpling (EN) och flugsnappare.
I våtmarken finns fackelblomskinnbagge, på sandstranden lever småkvickbagge och på de torrare delarna lever bred kornlöpare och kopparögonlöpare. Den mycket sällsynta skalbaggen jättepraktbagge, *Chalcophora mariana*. (EN) noterades 1993.
Flera fjärilsarter förekommer som till exempel ockralövmätare, sorgmantel, mindre guldvinge och mindre purpurmätare (NT).
Flygsand är den dominerande jordarten i områdets övre lager. I vissa låglänta delar av området är flygsandslagret tunt och en del block ifrån den underliggande moränen blottas. Blocken inom Äspet tillhör den blockrika moränen, som är karaktäristisk för skärgårdskusten norr om Åhus. Berggrunden utgörs av kritberggrund.

Stranden genomgår en ständigt pågående process där sand ansamlas på vissa platser medan sand forslas bort av havet på andra.

Området har stor betydelse för friluftslivet med flera stigar i skogen och Skåneleden passerar genom området. Där finns även en badplats, lättillgängliga spänger och ett fågeltorn. Det är populärt att orientera i strandskogsterrängen.

En närmare beskrivning av områdets livsmiljötyper och arter finns under rubriken Beskrivning av livsmiljötyper och arter.

Ingående livsmiljötyper och arter enligt Natura 2000

Områdets livsmiljötyper med bevarandestatus (se tabell 1 och bilaga 1), år 2026.

Tabell 1. Äspets livsmiljötyper med arealer och Natura 2000-arter inom området. Natura 2000-koder inom parentes. Livsmiljötyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda, eller i icke fullgod bevarandestatus. I en icke fullgod livsmiljötyp uppfylls definitionen för livsmiljötyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en livsmiljötyp idag men kan omföras till någon livsmiljötyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid. *(asterisk) betyder prioriterad livsmiljötyp/art enligt Natura 2000♦ (romb) betyder ny art/livsmiljötyp som inte är beslutad av Regeringen.

Livsmiljötyp	**Fullgod bevarandestatus (ha)**	**Icke fullgod bevarandestatus (ha)**	**Total areal (ha)**
Sandbankar med ålgräs (1117)	0	22,7	22,7
Sandbankar fri från vegetation (1119)	0	22,6	22,6
Blottade ler- och sandbottnar (1140)	0	3,3	3,3
*Laguner (1150)	0	9,4	9,4
Rev (1174 -Geogent rev 0-30 m)	0	14,2	14,2
♦Rev (1171 – Biogent rev, Musselbankar)	0	24,3	24,3
♦Skär i Östersjön (1620)	0	0,33	0,33
Driftvallar (1210)	1,7	0	1,7
Fördyner (2110)	2,1	0	2,1
Vita dyner (2120)	3,1	0	3,1
Grå dyner (2130)	5,0	0,6	5,6
Trädklädda dyner (2180)	0	44,5	44,5
Näringsfattig bokskog (9110)	0	2,9	2,9
Näringsrik bokskog (9130)	1,2	0	1,2
Näringsrik ekskog (9160)	0	1,5	1,5
Näringsfattig ekskog (9190)	0	3,0	3,0

Totalfördelning av marktyper	**Areal (ha)**
Total areal livsmiljötyp	162,6
Total områdesareal	216,4

Natura 2000-arter	Bevarandestatus
Knubbsäl, *Phoca vitulina*, (1365)	Icke fullgod
Gråsäl, *Halichoerus grypus* (1364)	Fullgod

Natura 2000-arter Fåglar

Kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Förekomstform	Fullgod bevarande status	Icke fullgod bevarande status
A064	♦Alfågel	*Clangula hyemalis*	Rastare och övervintrare max 50 ind.	X	0
A082	Blå kärrhök	*Circus cyaneus*	Rastare och övervintrare max 2 ind.	X	0
A081	♦Brun kärrhök	*Circus aeruginosus*	Rastare max 3 ind.	X	0
A151	Brushane	*Philomachus pugnax*	Rastare max 160 ind.	X	0
A177	♦Dvärgmås	*Larus minutus*	Rastare max 120 ind.	X	0
A063	♦Ejder	*Somateria mollissima*	Rastare max 350 ind., häckande 1-5 par	X	0
A094	♦Fiskgjuse	*Pandion haliaetus*	Rastare max 2 ind.	X	0
A193	Fisktärna	*Sterna hirundo*	Rastare max 50 ind., häckande 0-5 par	0	X
A048	♦Gravand	*Tadorna tadorna*	Rastare max 300 ind, häckande 5-10 par	X	0
A166	Grönbena	*Tringa glareola*	Rastare max 130 ind.	X	0
A075	Havsörn	*Haliaeetus albicilla*	Rastare och övervintrare max 11 ind.	X	0
A222	♦Jorduggla	*Asio flammeus*	Rastare max 2 ind.	X	0
A191	Kentsk tärna	*Sterna sandvicensis*	Rastare max 250 ind.	X	0
A157	♦Myrspov	*Limosa lapponica*	Rastare max 70 ind.	X	0

A074	♦Röd glada	*Milvus milvus*	Rastare max 4 ind.	X	0
A068	Salskrake	*Mergus albellus*	Rastare och övervintrande max 50 ind.	X	0
A194	Silvertärna	*Sterna paradisaea*	Rastare max 240 ind. häckande 0-3 par	0	X
A179	♦Skrattmås	*Chroicocephalus ridibundus*	Rastare max 200 ind., häckande 0-40 par	0	X
A190	Skräntärna	*Sterna caspia*	Rastare max 8 ind.	X	0
A132	Skärfläcka	*Recurvirostra avosetta*	Rastare max 120 ind., häckande 0-30 par	0	X
A195	Småtärna	*Sterna albifrons*	Rastare max 18 ind, häckande 0-3 par	0	X
A236	Spillkråka	*Dryocopus martius*	Häckande 1 par	X	0
A046	Vitkindad gås	*Branta leucopsis*	Rastare 3000 ind, häckande 0-15 par	X	0

♦ny art/livsmiljötyp som inte är beslutad av Regeringen

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de livsmiljötyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, livsmiljötyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå. Äspet bidrar till att uppfylla miljömålen Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

De prioriterade bevarandevärdena är de marina livsmiljötyperna samt sanddynernas livsmiljötyper. Det innebär att följande livsmiljötyper är prioriterade; Sandbankar (1117 och 1119), Blottade ler och sandbottnar (1140), Laguner (1150), Rev (1171 och 1174), Fördyner (2110), Vita dyner (2120), Grå dyner (2130) och Trädklädda dyner (2180). Natura 2000-arterna knubbsäl (1365) och gråsäl (1364) samt samtliga utpekade fåglar är också prioriterade.

Motivering:
Området utgör en viktig rastplats för många fågelarter och är en av de viktigaste rastlokalerna för vadare i landet under höststräcket mellan Öland och Falsterbo. Flera vadar- och tärnarter häckar på skär och sandrevlar, däribland skärfläcka och småtärna. Flata, leriga områden tillsammans med stora vassbäddar bildar livsmiljöer för många fågelarter. Strand- och lagunområdet är en mycket viktig rastplats för arktiska vadarfåglar på väg från sina häckningsplatser i Sibirien till vinterområdena i Västeuropa. Preciserade bevarandevärden för de marina miljöerna utgörs bland annat av rekryteringsområde för plattfisk, övervintringsområde för alfågel, häckningsplatser för ejder, öar och skär för knubbsäl och gråsäl. Äspet omges av grunda mjukbottnar med sandbankar, både vegetationsfria och med ålgräsängar, liksom hårda grundbottnar med rev. Blåmusselbankar förekommer. Grå- och knubbsäl vilar på skär och sandrevlar samt födosöker i området. Sanddynerna längs Hanöbuktens kust som ibland höjer sig över 20 meter, har bildats under många hundra år när landskapet var öppnare. Sanddynerna planterades med tall under 1700/1800-talet för att binda sanden och har därefter utvecklats till livsmiljötypen trädklädda dyner.

Bevarandemål

Areal – Livsmiljötyper

- Livsmijötypen sandbankar (sandbankar med ålgräs/marina växter 1117, sandbankar fria från vegetation 1119) ska förekomma naturligt inom ett område på 45,3 ha, och kan tillåtas övergå till livsmiljötypen ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten.
- Livsmiljötypen blottade ler- och sandbottnar (1140) ska vara minst 3,3 ha men kan tillåtas variera på grund av naturliga förlopp och gå över till sandbankar.
- Livsmiljötypen laguner (1150) ska vara minst 9,4 ha men kan tillåtas variera i omfattning och utbredning på grund av naturliga förlopp och sedimenttransporter.
- Livsmiljötyperna rev (biogent rev 1171 och geogent rev 1174) ska vara minst 38,5 ha.
- Livsmiljötypen driftvallar (1210) ska vara minst 1,7 ha. Livsmiljötypen ska förekomma längs kusten inom fågelskyddsområdet (en sträcka på 1 km).
- Livsmiljötypen Skär i Östersjön (1620) ska vara minst 0,33 ha.
- Livsmiljötypen fördyner (2110) ska förekomma längs hela kustremsan i anslutning till livsmiljötypen vita dyner. Arealen ska vara minst 2,1 ha.
- Livsmiljötypen vita dyner (2120) ska vara minst 3,1 ha.
- Livsmiljötypen grå dyner (2130) ska vara minst 5,6 ha.
- Livsmiljötypen trädklädda dyner (2180) ska vara minst 44,5 ha.
- Livsmiljötypen näringsfattig bokskog (9110) ska vara minst 2,9 ha.
- Livsmiljötypen näringsrik bokskog (9130) ska vara minst 1,2 ha.
- Livsmiljötypen näringsrik ekskog (9160) ska vara minst 1,5 ha.
- Livsmiljötypen näringsfattig ekskog (9190) ska vara minst 3,0 ha.

Ekologiska strukturer och funktioner

Allmänt för samtliga livsmiljötyper

- Hotade arter har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden så att livskraftiga populationer säkras.
- Artrikedomen och arttätheten i livsmiljötyperna ska bevaras och utvecklas.
- Hotade eller sällsynta arter som är knutna till livsmiljötyperna ska ges sådana förutsättningar att de kan föryngra sig i långsiktigt livskraftiga populationer.
- För att nå och upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-områdets utpekade livsmiljötyper och arter är det grundläggande att även vattenkvalitén har minst god miljöstatus enligt 17 – 19 §§ havsmiljöförordningen (2010:1341) samt god ekologisk och kemisk status enligt 4 och 6 §§ vattenförvaltningsförordningen (2004:660). Idag är det endast måttlig status. Bevara och gynna biologisk mångfald är en övergripande del i att nå gynnsam bevarandestatus.
- Havsområdet med tillhörande livsmiljöer och arter ska lämnas till fri utveckling där naturliga processer verkar och den mänskliga påverkan på områdets bevarandevärden i form av till exempel exploatering (till exempel fysiska störningar), i eller utanför området, är minimal. Havsbottnens struktur ska vara naturlig.
- Hydrografiska villkor i form av vattenstånd, strömmar, vågor, vattenutbyte och sötvattensflöde ska variera naturligt i tid och rum. Permanenta förändringar av hydrografin genom byggnation eller annan enskild- eller samverkande verksamhet ska inte ha negativ påverkan på utbredning och långsiktig fortlevnad för livsmiljötyper, livsmiljöer eller samhällen och associerande arter.
- Naturliga processer som leder till transport av sand såsom sanddrift, erosion och ackumulation, ska tillåtas verka.
- Det ska finnas förutsättningar för fiskars lek- och uppväxt och livsmiljötyperna ska fungera som viktiga födosöksområden för fiskar. Särskilt väl ska livsmiljötyperna fungera för plattfisk såsom skrubbskädda, rödspätta, sandskädda och för piggvar (NT) men likväl som för stationära arter som torsk (EN), ål (CR) och sandstubb.
- Den antropogena belastningen i form av utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen eller kemikalier ska vara i koncentrationer som inte resulterar i negativa direkta eller indirekta effekter på arter och funktioner i livsmiljötyperna. Syrgashalten ska vara god.
- Vattnet ska vara klart med ett siktdjup och ljusklimat som är förknippat med livsmiljötypen och dess naturliga förutsättningar. Sedimentation och grumling ska endast orsakas av naturliga rörelser i vattnet.
- Mänskliga aktiviteter, verksamheter och vistelser ska inte inverka negativt på viktiga processer, funktioner, strukturer samt på karakteristiska och typiska arter.
- Det ska inte finnas förlorade fiskeredskap som har möjlighet att fånga djur eller påverka bottnar.
- Rovfisk som till exempel torsk (EN) och havsöring (NT), ska förekomma i livskraftiga populationer med en ålders- och storleksfördelning som möjliggör en naturlig trofisk funktion i näringsväven.

Strukturer, funktioner och processer – Livsmiljötyper

Sandbankar (1117, 1119)

- Sandbankar med vegetation av ålgräs (NT) och andra marina kärlväxter liksom av makroalger ska finnas i området. Det ska även finnas sandbankar fria från vegetation.
- Strukturbildande vegetation såsom sjögräs och alger ska finnas med en naturlig artsammansättning, utbredning och i ett tillstånd som stödjer dess ekologiska funktioner samt diversitet i associerade samhällen.
- Djuputbredning och täckningsgrad av strukturbildande kärlväxter och fleråriga alger ska vara naturlig.
-

Blottade ler- och sandbottnar (1140)

- Livsmiljötypen ska präglas av återkommande naturlig störning med periodvis blottläggning av botten. Blottläggning av botten ska variera naturligt i tid och rum och beror av vattenstånd.
- Livsmiljötypen ska fungera som viktigt födosöksområde för fiskar när området är under vatten, speciellt för uppväxande plattfisk men även för mindre arter som sandstubb.
- Igenväxning med vass ska ej förekomma i livsmiljötypen
- Livsmiljötypen ska fungera som födosöksområde och rastplats för fågel, i synnerhet för vadare.

Laguner (1150)

- Igenväxning med vass ska inte förekomma i någon större omfattning i livsmiljötypen laguner (1150).
- Hydrologin ska vara ostörd och horisontella grundvattenrörelse opåverkade liksom grundvattnets kemiska egenskaper och temperatur. Vattenståndet kan variera med nederbörd, torrperioder etc.
- Lagunen kan omformas av t.ex. stormar.
- Tröskeln och/eller vegetation i mynningen ska vara bibehållen med naturligt begränsat vattenutbyte med omgivande havsområde.

Rev (1171 och 1174)

- Blåmusslor (NT) ska växa på biogena och geogena rev och finnas i livskraftiga populationer och med en täckningsgrad av minst 10 procent.
- Naturliga geologiska strukturer ska inte påverkas negativt av anläggningar, sprängning, materialutvinning eller andra fysiska ingrepp.
- Förekomsten av levande blåmusslor samt av blåmusselbankar ska inte minska.
- Det ska finnas en sammansättning av fiskarter på reven som bildar en för området naturlig näringsväv med hållbara bestånd av större stationär fisk.

Skär i Östersjön (1620)

- Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier ska vara försumbar.

- Livsmiljötypen påverkas kontinuerligt av en naturlig näringstillförsel orsakad av spillning från häckande fåglar.
- Livsmiljötypen ska i huvudsak vara fri från träd.

Sanddyner (2110, 2120, 2130 och 2180) och driftvallar (1210)

- Livsmiljötyperna fördyner (2110), vita dyner (2120) och grå dyner (2130) ska i huvudsak vara fria från träd och buskar. Totalt sett ska träd- och buskskiktet inte täcka mer är 5 % av de individuella livsmiljötyperna.
- Driftvallarna (1210) ska tillåtas bevaras.
- En omväxlande topografi av sanddyner ska förekomma i området.
- Hydrologin i områdets sanddyner ska vara ostörd och präglas av återkommande naturliga vattenståndsvariationer. Naturliga processer i form av tramp, saltvattenstänk, periodisk torkstress, sanddrift, erosion/abrasion, ackumulation och transport av sand ska förekomma så att dynernas naturliga utveckling främjas.
- Solexponerade varma och vindskyddade miljöer ska finnas inom området.
- Delar med ingen eller liten mänsklig störning ska finnas inom området som till exempel Korran med beträdnadsförbud delar av året.
- För livsmiljötypen trädklädda sanddyner (2180) ska arealen blottad sand bibehållas eller öka i utbredning.
- Marken i de sandiga livsmiljötyperna ska ha ett luckert vegetationstäcke och partier med öppen sand.
- De trädklädda dynerna (2180) ska ha ett glest och luckigt trädskikt med en krontäckning på mellan 30 och 70 %. Trädskiktet ska domineras av ek och tall. Det ska finnas gamla träd, grova träd, hålträd, bärande och blommande träd samt föryngring av träd som kan ersätta dessa i framtiden. Död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier ska kontinuerligt finnas i livsmiljötypen trädklädda dyner (2180). Mängden död ved ska uppgå till minst 20 m^3 per hektar. Det ska finnas solexponerad bark och ved.

Ädellövskog (9110, 9130, 9160, 9190)

- Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur i ädellövskogen.
- Den näringsfattiga bokskogen (9110) och den näringsrika bokskogen (9130) ska domineras av bok med inslag av bland annat ek, avenbok, lönn och lind.
- Ek ska utgöra ett dominerande trädslag i den näringsrika ekskogen (9160) och den näringsfattiga ekskogen (9190). Här ska också finnas inslag av främst avenbok men också bok, ask (EN), tall, lönn, lind och hassel.
- Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: ek, bok, avenbok, lönn, lind och ask (EN).
- Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat.
- Det ska finnas ett artrikt buskskikt.
- Död ved i olika dimensioner och i olika nedbrytningsstadier sparas och forslas inte bort från området. Död ved såsom högstubbar, torrträd, hålträd, liggande död ved-lågor och döda grenar på levande träd ska finnas kontinuerligt i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Volymen död ved ska uppgå till minst 30 m3/ha i ädellövskogarna.

- Det ska finnas solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer som bidrar till en variation mellan täta respektive öppna och glest beskogade delar, samt bryn.
- Gran och tysklönn ska inte förekomma i livsmiljötyperna och lövsly av t.ex. björk och tysklönn ska inte tillåtas påverka värdefulla träd negativt.
- Igenväxningsvegetation ska inte tillåtas dominera i botten-, fält- eller buskskiktet.

Typiska arter – Livsmiljötyper

Sandbankar (1117 & 1119)

För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De typiska arterna torsk (EN), skrubbskrädda, sandstubb, sandräka, tångräka (NT), storspigg, sill (NT), alfågel (VU), storlom, smålom, sjöorre och ejder (EN) har noterats i livsmiljötypen.

Blottade ler- och sandbottnar (1140)

För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De typiska arterna myrspov (VU), gravand (NT), större strandpipare, skrubbskrädda, sandstubb, hjärtmussla, Östersjömussla, rödspotta och piggvar (NT) har noterats i livsmiljötypen.

Laguner (1150)

För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. Inga typiska arter har noterats i livsmiljötypen. Det råder kunskapsbrist om vilka arter som förekommer i lagunen.

Rev (1171 och 1174)

För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De typiska arterna sågtång, blåstång, kräkel, blåmussla (NT), torsk (EN), rötsimpa och sill (NT) har noterats i livsmiljötypen.

Driftvallar (1210)

För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De typiska arterna strandmålla, spjutmålla, flikmålla, marviol, vejde och sodaört har noterats i livsmiljötypen.

Skär i Östersjön (1620)

För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De typiska arterna gråsäl, knubbsäl, ejder (EN), skrubbskädda och blåmussla har noterats i livsmiljötypen.

Fördyner (2110)

För livsmiljötypen karaktäristiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De karaktäristiska arterna saltarv, strandråg och strandkvickrot har noterats i livsmiljötypen.

Vita dyner (2120)

För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De typiska arterna sandrör, strandkvickrot, saltarv och strandvial har noterats i livsmiljötypen.

Grå dyner (2130)

För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De typiska arterna vårtåtel, trift, flockfibbla, bergsyra och strandvial har noterats i livsmiljötypen.

Trädklädda dyner (2180)

För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. Den typiska arten kruståtel och de karaktäristiska arterna kråkbär, fårsvingel, sandstarr, ljung och flockfibbla har noterats i livsmiljötypen.

Näringsfattig bokskog (9110)

För livsmiljötypen karaktäristiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De karaktäristiska arterna kruståtel, ekorrbär, harsyra har noterats i livsmiljötypen.

Näringsrik bokskog (9130)

För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De typiska arterna storrams och skogsbingel har noterats i livsmiljötypen.

Näringsrik ekskog (9160)

För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. Den typiska arten buskstjärnblomma har noterats i livsmiljötypen. Den karaktäristiska arten ek finns också.

Näringsfattig ekskog (9190)

För livsmiljötypen typiska arter som finns i området ska förekomma allmänt till rikligt. De typiska arterna ängskovall, ekorrbär, getrams, skogsstjärna, vildkaprifol och liljekonvalj har noterats i livsmiljötypen.

Natura 2000-arter

Knubbsäl (1365) och Gråsäl (1364)

- Knubbsäl och gråsäl ska finnas i livskraftiga populationer inom Natura 2000-området.
- Livsmiljötypen Skär i Östersjön (1620) som utgör livsmiljö för gråsäl och knubbsäl ska ha fullgod bevarandestatus enligt formulerade bevarandemål.
- Sälarna ska kunna utöva sina naturliga beteenden med minimala störningar från mänskliga verksamheter.
- Individerna ska ha en naturlig könsfördelning och åldersstruktur.
- Knubb- och gråsäl ska ha en naturligt god tillgång på föda under hela året.
- De ska kunna vara på naturliga avstånd från varandra utan att deras kommunikation störs av ljud skapade av människan.

Fåglar

Se under rubriken ”Arter enligt fågeldirektivet” på sid 35.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av livsmiljötyper och arter och deras bevarandestatus

Livsmiljötyper

Marina livsmiljötyper (1117, 1119 1140, 1150, 1171, 1174,1620)

De marina delarna av Natura 2000-området utgörs av livsmiljötyperna sandbankar (1117 och 1119), blottade ler- och sandbottnar (1140), lagun (1150), rev (1171 och 1174) samt skär i Östersjön (1620). Äspets marina miljö är under kontinuerlig förändring, där sandrevlar under vissa perioder byggts upp, men lika ofta eroderats bort. Efter hand som vegetationen har etablerats så har sandrevlarna stabiliserats. Vid en jämförelse mellan dagens satellitbilder och flygbilder från 1947 syns en tydlig förändring av den marina miljön då området har blivit tydligt grundare och kustlinjen har byggts på. Tittar man längre bak i tiden (skånska rekognosceringskartan från 1812–1820) så ser man att kusten har byggts på avsevärt. Från flygbildstolkning kan man också utgå från att det förekommer sandbankar under vattenytan inom området. Ett mindre skär finns som sälarna ligger på.

De grunda bottenområdena i Äspet har välkänt höga naturvärden. Utifrån förekomst av makrovegetation, bottenlevande makrofauna, kustnära rekryteringsmiljöer för fisk, övervintringsområden för sjöfågel och tillhållningsplatser för säl får havet utanför Åhus särskilt höga värden.

Vattendjupet sträcker sig ner till ca 3 meter och salthalten är 7-8 psu i ytvattnet (mesohalint 6-18). Vattenomsättningen är god ända in till stranden och bottnarna består främst av välsorterad sand och grus.

Två typer av strömförhållande dominerar i Hanöbukten där vindens inverkan spelar en avgörande roll på strömriktning och strömhastighet. Vid vindar från syd till nordväst uppstår en medurs cirkulation med en kustparallell nordgående ström och en ström åt sydväst i yttre delen av Hanöbukten. Vindar från sydost till nord ger däremot en moturs cirkulation med sydgående ström längs Skånekusten.
Flera stora vattendrag mynnar i Hanöbukten varav Helge å är ett av de största. Hur Hanöbuktens ekologiska tillstånd påverkas beror delvis på allt som sker längs vattnets väg från långt upp i Småland till Vattenriket och havet. Näringsämnen från skog, jordbruksmark, avlopp och industrier följer med bäckar och åar ut i havet. För mycket näring leder till obalans i ekosystemen med till exempel algblomning och syrebrist som följd. Biosfärkontoret i Kristianstads vattenrike arbetar sedan många år med att minska övergödningen från land till hav genom att anlägga våtmarker
Vid Äspet finns värdefulla mjukbottnar med ålgräsängar (1117) med arter som torsk (EN), spetsig sandmussla, skrubbskrädda, sandstubb, sandräka, tångräka (NT), storspigg, sill (NT) och sten- och blockrika bottnar (1171, 1174) med blåstång och sågtång. Här lever många arter och bottnarna är viktiga för den biologiska mångfalden. Ålgräs och tång ger skydd, lek- och födomiljöer för många fiskarter. Fiskarna är i sin tur mat åt andra fiskar och fåglar och bidrar till ett rikt fågelliv i kustområdet. En annan god egenskap som ålgräs har är att det binder bottensediment och dämpar vågenergi, vilket bidrar till att minska erosionen.
Provfiske i Äspet 2020-2026 gav framförallt fångst av torsk, tånglake, piggvar, rödspätta, rötsimpa, skrubbskädda och sill sett till totalfångst av individer. Andra arter som noterats är kusttobis, tobiskung, öring, gråsej, skarpsill, svartmunnad smörbult och abborre.
Inom fågelskyddsområdet bakom sanddynerna finner man en större lagun (1150) som kallas Korran. Lagunen har fortfarande åtminstone vid högvatten kontakt med havet. Lagunens vatten är oftast stillastående och saknar till- eller frånflöde men varje vår öppnas lagunen upp med grävmaskin för att tömma ut en del vatten. Vattnet i lagunen är starkt brunfärgat. Här finns mycket djup dy och makroalger saknas. Det råder kunskapsbrist om förekomsten av marina kärlväxter eller fisk i lagunen. Lagunen fyller dock en viktig funktion för rastande fåglar.

Runtomkring lagunen finns mindre vassområden. Området betas vilket till stor del motverkar att vassen blir igenväxt. Bland vassen växer svartkavle, mållor, strandskräppa och strandråg. På kartor från 1800-talet saknas lagunen. Det finns gamla igenväxta laguner från mitten av 1950-talet, som idag är sumpkärr. De ligger i gränslandet mellan skogen och den öppna kustzonen.
Så länge lagunen har kontakt med havet kan inflödet av vatten hålla tillbaka vassen. Lagunen har betydelse för vadare och andfåglar där vassbältena är en förutsättning för fåglarna likväl som den öppna vattenspegeln. Laguner har ofta stor betydelse som uppväxtmiljö för många fiskarter men det är tveksamt om så är fallet här i Äspet. Området utgör en viktig rastplats för många fågelarter och är en av de viktigaste rastlokalerna för

vadare i landet under höststräcket mellan Öland och Falsterbo. Områdets vassar och buskage har stor betydelse för rastande tättingar under augusti-september.
Här och var finns partier med Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten (1140) som vissa delar av året ligger under vatten och då har karaktären av saltskonor. Glasört växer i saltskonorna.

Biogena rev (1171) och geogena rev (1174) förekommer och på dessa finns blåmusslor (NT), knivmussla, hjärtmussla, sudare, Östersjömussla, långfingrad tångräka, kortfingrad tångräka, sågtång och blåstång. Musselätande fåglar förekommer i Äspet, främst dykänder som ejder (EN), alfågel, svärta och sjöorre. Revmiljöerna är också viktiga för fisk och därmed för fiskätande fågel och säl. Livsmiljötypen Skär i Östersjön (1620) finns i området och utgörs av ett antal större stenblock kring det så kallade Söndre kar och arter som gråsäl, knubbsäl och ejder förekommer där och nyttjar skäret för vila och födosök.

Samtliga marina livsmiljötyper i Äspet har icke fullgod bevarandestatus på grund av den dåliga ekologiska statusen för Hanöbukten och vattenkvaliteten på grund av övergödning för Helge å. Laguner (1150) har icke fullgod bevarandestatus på grund av mängden ansamlad dy och avsaknad av makroalger. Det bruna åvattnet orsakar brunifiering av lagunens vatten med övergödning och sämre ljusinsläpp som följd. Området ligger nära en hamn vilket påverkar genom utsläpp, påverkan på strömförhållanden och vågskvalp etc..

Driftvallar (1210)

I driftvallarna (1210) finner man en del växter i huvudsak olika mållor till exempel strandmålla, flikmålla, spjutmålla, rödmålla, strandmålla samt saltarv och sodaört. Driftvallarna är kväverika med vegetation av främst ettåriga växter, men ett inslag av fleråriga växter kan förekomma. Driftvallarna uppkommer genom att tång, vass, ålgräs eller annan vegetation drivit med vattnet genom strömmar och vågrörelser och lagrats upp som ”vallar” längs stränderna. Driftvallar förekommer på flacka stränder dominerade av sten, grus och sand. På det ofta mycket kväverika underlaget förekommer en frodig vegetation. Livsmiljötypen bedöms i området ha fullgod bevarandestatus.

Fördyner (2110)

Ytterst mot havet löper en vegetationsfri sandstrand. Längs stranden finns en låg sanddyn och på vissa delar tångvallar med till exempel ålgräs.
Närmast vattnet förekommer fördyner (2110) tillsammans med driftvallar (1210) som består av från havet uppkastad tång främst blåstång och sågtång. Fördynerna är i huvudsak vegetationslösa.
Livsmiljötypen bedöms i området ha fullgod bevarandestatus.

Vita dyner (2120)

Efter driftvallarna och fördynerna finner man de vita dynerna (2120) som domineras av sandrör. De vita dynerna är högre än fördynerna och vegetationen så gles att dynen

karakteriseras av den ljusa och rörliga sanden. Förutom sandrör finner man rikt med strandråg. Här finns också kvickrot, strandkvickrot, gråsvingel (NT) och strandvial. Vita dyner vid havet bildar kedjor av dyner eller dynsystem längs vissa kustområden, så också i Äspet.
Livsmiljötypen bedöms i området ha fullgod bevarandestatus.

Grå dyner (2130)

Innanför de vita dynerna finner man de stabiliserade grå sanddynerna (2130). Dessa domineras i Äspet av relativt hög vegetation och på sina håll är förnaansamlingen kraftig. Växter såsom knylhavre, rörflen, sandrör och strandråg dominerar den högvuxna vegetationen. På de grå dynerna med större inslag av blottad sand växer bl.a. hedblomster (VU), grusviva, trift, gulmåra, flockfibbla, fårsvingel, gråfibbla, fältsippa och oxtunga. Där växtligheten är mer slutet finner man mandelblomma och bockrot, Där vegetationen är lågväxt finner man bland annat kärleksört, skatnäva, axveronika (NT), vårklynne, backförgätmigej, vårbrodd, gulsporre och kruståtel, Även mer triviala arter som åkertistel, stor ängssyra, bergsyra, svartkämpar och rölleka växer i livsmiljötypen liksom de tidigare nämnda strandråg, sandrör och sandstarr. Buskar av fläder och vresros förekommer.
Livsmiljötypen bedöms i området ha fullgod bevarandestatus till största del. Den del som har icke fullgod bevarandestatus har relativt hög vegetation och kraftig förnaansamling samt förekomst av vresros.

Trädklädda dyner (2180)

Livsmiljötypen trädklädda sanddyner finner man i huvudsak i den västra delen av området, som kallas för Kronoskogen. Trädskiktet domineras helt av tall, men enstaka ekar finns som krattekar. Större delen av tallbestånden är gamla, 150 år eller äldre. De planterades redan på 1700-talet för att förhindra sandflykt. Stora ytor utanför livsmiljötypen kan på sikt utvecklas till livsmiljötypen.

Kronoskogen är ett heterogent område, sammansatt av flera olika skogstyper. Fältskiktet är glest och artfattigt och buskskikt saknas. Vegetationen är en mosaik av tallskog av lav-typ där renlavar och fönsterlav tillsammans med mossor dominerar fältskiktet. Tallskogens fältskikt är varierande. I vissa delar saknas fältskikt nästan helt och har istället ett markskikt som domineras av olika bägarlavar och mossor. I andra delar av tallskogen finns ett fältskikt med risvegetation och kruståtel. Mossor dominerar på högre partier och risvegetation, bestående av bl.a. kråkris, ljung, blåbär och lingon är utmärkande för sluttningar och sänkor. Mossor som vanlig kvastmossa, vågig kvastmossa och väggmossa dominerar men även arter som husmossa och pösmossa har noterats. Livsmiljötypen har växter som ängskovall, knärot (VU), sandstarr, kruståtel, ekorrbär, skogsstjärna, harsyra och fårsvingel.

Kruståteltallskog finns i norr och öster och här är tallarna höga och rakstammiga och oftast mycket gles. I nordost finns det inblandad gran i beståndet. Buskskiktet är relativt glest. Vanliga arter är björk, rönn, tall och ek. Eken finns också som krokigt växande ekkratt.

Fältskiktet domineras av kruståtel och ängskovall. Ekorrbär, revlummer och ljung finns också.
I den södra delen finner man den fattigaste vegetationen, i ett område som ända in på 1800-talet saknade skog. På några mindre partier hittar man ängsartad skogsvegetation. Området genomkorsas av flera sanddyner och på sina håll finns det sandblottor. Den högsta sanddynen som kallas Sulitelma efter bergmassivet nära Padjelanta, når en höjd på drygt 20 meter över havet. Trädskiktet är på sina håll olikåldrigt med en del torrakor.

Områdets entomologiska värden har inte undersökts noggrant, men enstaka fynd tyder på att det här kan finnas en intressant insektsfauna.
Fågelarter som spillkråka, tofsmes, svartmes, talltita (NT), gråhäger, skogsduva, gröngöling, rödstjärt, grönsångare (NT) och gulhämpling (EN) förekommer i tallskogen.

Livsmiljötypen bedöms i området ha icke fullgod bevarandestatus då det råder brist på död ved och områden med blottad sand.

Näringsfattig och näringsrik bokskog (9110 och 9130)

Kännetecknande för Äspets centrala delar är den högstammiga bokskogen. Äspets bokskogar utgörs både av livsmiljötypen näringsfattig bokskog (9110) och näringsrik bokskog (9130), men den näringsfattiga har störst utbredning.

Den näringsfattiga bokskogen (9110) domineras i trädskiktet av bok med inslag av bland annat ek. Huvuddelen av skogen är mycket fältskiktsfattig och marken täcks mestadels av lövförna i tjocka lager. I det glesa fältskiktet finner man bland annat ekorrbär, harsyra, kruståtel, träjon, skogsbräken, liljekonvalj och vårfryle. Trädskiktet är relativt likåldrigt med ett rikligt inslag av bokföryngring. Gamla träd saknas liksom ett buskskikt.

Även i den näringsrika bokskogen (9130) domineras trädskiktet av bok med inslag av ek, ask, alm och lönn. Buskskiktet utgörs bland annat av hallon och hassel. I fältskiktet dominerar harsyra men här växer även ekorrbär, murgröna, löktrav, liten kardborre, storrams och stinksyska. Död ved finns både i grövre dimensioner och i tunnare. Trädskiktet är likåldrigt och enskiktat.

Näringsfattig bokskog (9110) bedöms i området ha icke fullgod bevarandestatus på grund av likåldrighet i trädskiktet och brist på död ved. Näringsrik bokskog (9130) bedöms i området ha fullgod bevarandestatus.

Näringsrik ekskog och näringsfattig ekskog (9160 och 9190)

Ekbestånden är samlade i skogsområdets centrala delar. Ekskogen i området utgörs huvudsakligen av livsmiljötypen näringsfattig ekskog (9190) men här finns även inslag av näringsrik ekskog (9160).

I de näringsfattiga ekmiljöerna (9190) domineras trädskiktet av ek med inslag av björk, tall, rönn och lind. I buskskiktet finner man sparsamt med hassel. Fältskiktet domineras av kruståtel och ängskovall med inslag av bland annat ekorrbär, getrams, knippfryle, harsyra och vårfryle. Fläckvis förekommer också revlummer, vildkaprifol och ljung.
I den något mer näringsrika ekskogen domineras trädskiktet av ek med inslag av alm (EN), ask (EN), björk och bok. Buskskiktet består främst av hassel med inslag av bland annat hagtorn och slån. I fältskiktet finner man bland annat blekbalsamin, harsyra, nejlikrot och stinksyska. Det finns ett sparsamt inslag av yngre ekar, ålder på ca 40 år, men idag tycks inte någon ekföryngring längre förekomma.
Vissa delar av skogen i Äspet har krattskogskaraktär. Träden är krokiga och relativt lågvuxna. Dessa delar av skogen är klassade som näringsfattig ekskog (9190). Områdets ekskogar är olikåldriga och relativt unga, de äldsta träden bedöms vara mellan 80 och 100 år gamla.
Både näringsrik eskog (9160) och näringsfattig ekskog (9190) bedöms i området ha icke fullgod bevarandestatus på grund av brist på död ved och föryngring.

Natura 2000–arter

Gråsäl

Gråsäl (*Halichoerus grypus*) förekommer i området. Det råder kunskapsbrist om hur gråsälar använder området men det mest troliga är att de använder området som viloplats mellan födosök. De rör sig fritt i Östersjön, vilket gör att gråsälar i exempelvis svenska vatten är sammankopplade med de i finska, estniska och lettiska vatten. Populationen av gråsäl är livskraftig och visade en ökning i södra Östersjön under åren 2004 – 2014. Tillväxten har därefter minskat.
Unga gråsälar rör sig över stora områden och bibehållen eller ökad konnektivitet (möjlighet att röra sig fritt och sprida sig mellan olika livsmiljöer) mellan sälområden krävs, där sälar är koncentrerade är därför viktigt för att populationerna ska kunna bibehålla gynnsam bevarandestatus och ha fortsatt genetiskt utbyte med varandra. Gråsäl är noterad under stora delar av året, främst jan till maj, juli-aug samt i okt (under 2000-2026) dessa tider sammanfaller med kutning eller pälsbyte som sker under feb-mars respektive i maj. Vi vet dock att ingen kutning eller pälsbyte sker här. Det är troligen slumpen som gjort att arten inte är noterad hela året. I Äspet sker alltså inga föryngringar men området är viktigt för gråsälens spridning mellan olika livsmiljöer. Äspet kännetecknas av skär och sandrevlar där både knubbsäl och gråsäl ofta vilar under stora delar av året. Gråsälar i Östersjön uppvisar en mycket hög grad av spridningsförmåga mellan olika livsmiljöer vilket innebär att de rör sig över stora geografiska områden och bildar en sammanhängande population snarare än isolerade bestånd. 8 % av gråsälspopulationen i Sverige finns i Skåne.

Gråsälens utbredningsområde överlappar även med de knubbsälar som finns runt Kalmarsund. Undersökningar saknas helt om hur dessa arter interagerar och konkurrerar med varandra.

Gråsälen bedöms i området har fullgod bevarandestatus.

Knubbsäl

Knubbsäl (*Phoca vitulina*) förekommer i området. Äspet kännetecknas av skär och sandrevlar där både knubbsäl och gråsäl ofta vilar under stora delar av året. Knubbsäl finns noterad under hela året men varken kutning eller pälsbyte har observerats i Äspet. I området sker inga föryngringar men området är viktigt för knubbsälens lokala population. Knubbsälen i Skandinavien är generellt en stationär art med begränsat utbyte mellan olika populationer, vilket innebär att individer sällan förflyttar sig långa sträckor eller byter kolonier. Genetiska analyser visar att västkustens populationer (Skagerrak/Kattegatt) är åtskild från de som finns i Kalmarsund/östra Öland vars population är genetiskt isolerad. Den bristande konnektivitet mellan lokala populationer innebär att lokala populationer är känsliga för störningar, då de inte snabbt återkoloniseras av sälar från andra områden om antalet individer minskar drastiskt. Det råder kunskapsbrist om hur knubbsälar använder området men det mest troliga är att de använder området som viloplats mellan födosök.

Äspets knubbsälar ingår i Kalmarsundspopulationen som är rödlistad som sårbar (VU) och genetiskt separerad från de andra knubbsälspopulationerna. Kalmarsundspopulationen uppskattas till cirka 2 800–3 900 individer, med en tillväxt på 9,4 procent per år. Knubbsälens populationstillväxt är lägre i de områden där den förekommer tillsammans med gråsäl.
För knubbsälpopulationen i Kalmarsund är det sannolikt inte möjligt att uppnå god status eftersom tillgången till lämpliga habitat begränsas naturligt. Eftersom arten är mycket stationär och bunden till specifika områden i södra Östersjön, sätter tillgången på lämpliga liggplatser och ostörda habitat ett naturligt tak för hur mycket beståndet kan expandera regionalt. Knubbsälarna i Kalmarsund har genomgått en period (1930–1985) med lågt antal individer och ökad inavel i populationen samt försämrad genetisk variation. En lägre genetisk variation minskar populationens plasticitet (genetisk anpassningsförmåga) och förmåga att återhämta sig från stressfaktorer och ökar därför risken för utrotning. Trenden för populationen i Kalmarsund visar en uppskattad ökning med cirka 500 individer till totalt 3 575 under perioden 2020–2024.
Indikationer finns att populationen börjat utöka sitt utbredningsområde söderut. Populationen ligger dock fortfarande långt under tröskelvärdet för gynnsam bevarandestatus på 10 000 individer i Sverige.

Knubbsäl bedöms i området ha icke fullgod bevarandestatus på grund av att tillgången på lämpliga liggplatser och ostörda habitat sätter ett naturligt tak för hur mycket beståndet kan expandera regionalt.

Fåglar

Äspets Natura 2000-fågelarter är huvudsakligen knutna till området som idag är fågelskyddsområde (förutom spillkråkan som är knuten till skogen). Fågelskyddsområdet utgörs av havsmiljön, lagunen med dess omgivande vassbälten samt de olika

strandmiljöerna. Äspet är mest känt som en lokal för rastande fågel. En del arter använder området som övervintringsområde. Till dessa arter räknas havsörn, alfågel (VU), blå kärrhök (VU) och salskrake.
Till Äspets häckfåglar räknas bl.a. småtärna (EN), ejder (EN), fisktärna, gravand (NT), skärfläcka, silvertärna och spillkråka. I vassarna förekommer häckande skäggmes.

På hösten passerar fågelsträck förbi, inte sällan i stora skaror, då många arter föredrar att följa kusten och undvika det öppna havet så långt möjligt. Till fåglar som rastar i området räknas blå kärrhök (VU), brushane (VU), fisktärna, enkelbeckasin (NT), gluttsnäppa, gråhakedopping (NT), gråhäger, havstrut (EN), knipa, kricka (NT), mindre strandpipare, morkulla, rödspov (EN), sjöorre, skedand, skäggdopping, skärsnäppa, småskrake, grönbena, kentsk tärna (NT), skrattmås (NT), silvertärna och skräntärna (NT).
Lagunen och stranden lockar rastande sjöfåglar året om. Olika vadarfåglar kan ses här, bl. a. grönbena, roskarl (EN), rödbena, drillsnäppa (NT) och brushane (VU). Tärnor, änder och måsar ses ofta i stora antal som till exempel gravand (NT), bergand (VU), bläsand (NT), brunand (EN), kentsk tärna (NT) och silvertärna.

För beskrivning av Natura 2000-fågelarterna se rubrik ”Arter enligt fågeldirektivet” på sidan 35.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. När det gäller skogsbruksåtgärder ska Skogsstyrelsen kontaktas.

Ingen försämring får ske med utgångspunkt från den status som arter och livsmiljöer i Natura 2000-områden hade vid utpekandet, eller från statusen efter det att förbättringar skett. Förbudet mot försämring innefattar inte krav på förbättring men pågående långsamma försämringar faller in under förbudet att försämra. Detta gäller även för verksamheter som pågick när området pekades ut till Natura 2000-nätverket.

Observera att dessa beskrivna hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan används som underlag vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som kan påverka Natura 2000-området.

Se även gemensamma hot för fåglarna under rubriken ”Arter enligt fågeldirektivet” på sidan 35.

Marina livsmiljötyper (1117, 1119, 1140, 1150, 1171, 1174)

Utsläpp, miljögifter och organiska föreningar samt skräp

Läckage från t.ex. jordbruksmark, utsläpp och nedfall av näringsämnen bidrar till att havsområden övergöds. Planktonproduktionen kan öka och siktdjupet minska. Minskat siktdjup påverkar fåglars och sälars möjlighet att hitta föda. Snabbväxande fintrådiga alger kan konkurrera ut sjögräs och makroalger genom påväxt och genom att bilda drivande algmattor. Algmattorna kan hindra fiskar och fåglar från att hitta föda samt hindra planktoniska larvstadier av bottenlevande evertebrater från att nå bottnen vid bottenfällning. Syrebrist på bottnarna kan uppstå när algmattorna bryts ner men organiskt material kan även komma t.ex. från vattenbruk eller sjöfart och ansamlas på havsbottnen. Detta är ett särskilt stort bekymmer om vattenmassan under språngskiktet inte är så stor och omrörningen begränsad. Vintrar med riklig nederbörd och därmed ökad landavrinning ökar risken för att detta inträffar.

Föroreningar kan tillföras området i form av till exempel utsläpp av olja och kemikalier från tillrinnande vattendrag, från punktkällor på land, anläggningar i havet, eller från sjöfart och kan ha stor negativ inverkan på djurlivet. Belastningen från Helge å samt närheten till Åhus hamn är särskilt problematisk.

Utsläpp av olja vid olyckor kan orsaka stora akuta skador på fåglar och påverka deras fjäderdräkt negativt så att de inte kan flyga eller fungera vattenavstötande. Vidare kan oljeutsläpp orsaka stora akuta skador på fiskar, bottenfauna, marina däggdjur och kustmiljön men även mer diffusa, långsiktiga och permanenta skador i samband med upprepade operationella utsläpp. Dessa utsläpp kan ge skador på organismer som utgör viktiga födoresurser och därmed indirekt ge negativa effekter på organismer högre upp i näringsväven. Kemikalier som används i oljebekämpande syfte, så kallade dispergeringsmedel, liksom vissa båtbottenfärger har skadlig inverkan på marina arter.

Ackumulering och spridning av organiska miljögifter och tungmetaller i akvatisk miljö påverkar både bottenfaunan och djur högre upp i näringsväven; särskilt marina däggdjur är drabbade av diverse miljögifter och påverkan på reproduktionsförmågan. Sediment på ackumulationsbottnar kan innehålla höga halter av miljögifter och tungmetaller. Risk för spridning finns i samband med exploateringsföretag och kan i hög grad bidra till att bottenfaunan och de arter som livnär sig av dessa, riskerar att bli påverkade utanför det aktuella exploateringsområdet om spridningen inte begränsas.

Helgeåns vatten som rinner ut i Hanöbukten har blivit allt brunare sedan 1970-1980-talet. Vid pålandsvind kan brunt vatten ses utmed stränderna vid Åhus och Yngsjö. För att försöka minska brunifieringen gör Biosfärkontoret i Kristianstad vattenvårdande åtgärder i skogsmark uppströms. Åtgärderna består såväl av anläggning av våtmarker till information till lantbrukare. Det behövs mer kunskap om vad brunifieringen beror på, vad den medför för konsekvenser och vilka åtgärder som gör störst nytta. Forskning pågår om brunifiering.

Mängden skräp i haven är ett annat hot som ökar. Särskilt plast i form av mikro- och makroskräp är ett stort problem. Djur som äter skräp i stället för naturlig föda kan hindras i sin tillväxt eller förgiftas och potentiellt svälta ihjäl.

Fiske och olika fiskemetoder

Ett för stort uttag av fisk, oavsett fiskemetod, leder till minskning av bestånden som i sin tur kan få svårt att återhämta sig. Ett för stort uttag kan också leda till förskjutningar i näringsväven och få påverkan på alla trofiska nivåer inte minst genom minskad tillgång eller försämrad kvalitet på bytesfiskar för marina däggdjur eller sjöfåglar. Detsamma gäller vid ett icke hållbart fiske på stora rovfiskar. För stort uttag av rovlevande fiskar kan, genom påverkan på näringsväven, leda till ökad mängd fintrådiga alger; det vill säga en av de effekter som övergödning ger. Det kan också leda till ökad mängd småfisk vilket på kort sikt kan gynna fiskätande fåglar men långsiktiga effekter kan leda till minskade arealer av fåglars livsmiljöer och svårigheter att hitta föda.

Fiskemetoder som innebär risk för bifångst av marina däggdjur och sjöfågel är ett hot för dessa djurgrupper. Fiske med bottensatta nät är särskilt förknippat med sådan risk och används både inom yrkes- och fritidsfiske. En stor andel av de döda tumlare som samlats in från stränderna kring Skälderviken, Kullaberg och Öresund under vår och försommar visar tecken på drunkning eller yttre skador av fiskeredskap, enligt obduktionsrapporter från Statens veterinärmedicinska anstalt. Hur stor risken är att bifångas varierar med en mängd olika faktorer. Den ökar bl. a. med storleken på nätens maskor, men beror även på vilket djup de sätts, när på året och var m m (Northridge et al 2016). Bland fåglar är det de som dyker efter fisk och exempelvis musslor som löper störst risk att bifångas. Bifångstorsakad död kan lokalt vara betydande i vinterpopulationerna och har i vissa undersökningar visat sig stå för den högsta dödligheten hos ejder, svärta, doppingar och alkor (Tasker et al 2000). Bifångsten kan också vara fisk, om man fångar så kallade icke-målarter. Tumlare, säl och sjöfågel, bl. a., kan även bifångas i trålfiske (Lunneryd et al 2004). Krokfiske kan vara förknippat med risk för bifångst av såväl fisk som exempelvis dykande sjöfågel.

Åtgärder för att minska risk för bifångst kan ha olika effekt på olika djurgrupper. Fiske kan därmed fortsätta att vara ett hot för en djurgrupp medan risken för bifångst har minskat för en annan.

Borttappade fiskeredskap i alla dess former (ofta kallade spökgarn) utgör ett hot framför allt mot djur. Se även under rubriken ”Utsläpp; miljögifter och organiska föreningar samt skräp”. Borttappade redskap kan fortsätta att fånga allt som fastnar och leda till utdraget lidande mot en oundviklig död. Fartygsvrak kan fungera som konstgjorda rev och locka till sig fisk, marina däggdjur och fåglar. Nätfiske i närheten av vrak kan bidra till uppkomst av borttappade fiskeredskap.

Fiske med redskap som skadar eller dödar bottenlevande djur eller växter kan utgöra ett hot mot områdets naturvärden. Vegetationstäckta bottnar är viktiga livsmiljöer och uppväxtområde för fisk. Fiske med metoder som skadar bottenhabitat för t.ex. tumlarens bytesdjur, såsom t.ex. sand-, ler- och bergstubb (Pomatoschistus sp.) och tobis (Ammodytes sp.), kan utgöra ett indirekt hot mot tumlare eftersom dessa fiskarter är

viktiga bytesdjur. Stubbarna är bl. a. knutna till den förekommande typen av bottenmiljöer och livnär sig exempelvis på havsborstmaskar och kräftdjur. Tobis är ett annat viktigt bytesdjur för t.ex. flera sjöfågelarter. De är planktonätande fiskar som gömmer sig i hålor när de inte födosöker. Torsk och vitling, som också ingår i tumlarens diet, livnär sig i sin tur på bl. a. tobis och kräftdjur. Skador på bottenhabitaten kan sålunda även ge en negativ påverkan högre upp i näringsväven.

Fiske har bedömts vara en bidragande orsak till att nästan 140 marina arter är rödlistade, varav de flesta påverkas av fiske med bottentrål.

Fiske kan också ha en störande påverkan genom att andra arter än målarter skräms bort från ett område som annars kunde ha använts för att t.ex. hitta föda i. Detsamma gäller för en mängd andra aktiviteter, t.ex. jakt eller olika former av sjöfart.

Anläggningsarbeten och annan exploatering

Anläggningsarbeten, utvinning av material, borrning, utfyllnad, dumpning, muddring, sprängning, annan mark- och vattenexploatering, i eller angränsande till området ändrar hydromorfologiska förhållanden och riskerar att försämra områdets bevarandevärden och påverka livsmiljötyper och arter negativt.

Påverkan kan ske genom att livsmiljötyper tas i anspråk, påverkan på vattenutbyte, substrat- och strömförhållanden med mera. Verksamheter som påverkar bottensedimentet medför uppgrumling, vilket kan påverka djur och växter både över stora områden och under lång tid (se exempelvis Wikström et al 2016 för effekter snarlika med den av bottentrålning). En förändrad struktur och sammansättning i ytsedimentlagret kan medföra en betydande påverkan på bottenfaunan och en återkolonisation kan ta lång tid. Arter som är känsliga för fysisk påverkan, som exempelvis koralldjur, som är storvuxna arter och växer långsamt, slås ut till förmån för de som lättare kan återhämta sig om de blivit skadade, exempelvis ormstjärnor, eller de som har larver som kan sprida sig över stora områden. Fysisk påverkan kan leda till en förändrad struktur och komposition i ytsedimentlagret och få en stor, långvarig och t o m irreversibel inverkan på bl. a. bottenfaunan. Se även under rubriken Fiske och olika fiskemetoder för hur bottenpåverkan kan få följdeffekter högre upp i näringsväven.

Exploatering genererar också buller och vibrationer och kan medföra störande ljus. Exploatering leder till ökad aktivitet genom att fler farkoster och maskiner rör sig i och igenom området vilket kan störa eller skrämma bort djur i eller ifrån deras livsmiljöer.

Anläggande av vindkraftverk är ett exempel på en verksamhet som kan ta ett stort område i anspråk för aggregat, kablar och andra anordningar. Det innebär även aktivitet i form av båttrafik vid anläggande och när större arbeten görs under driftsfasen, vilket i sig kan bidra med ett betydande påverkansområde. Mjukbottnar ersätts ofta med hårda material och nedläggning av kablar och rör medför också fysisk påverkan och skada på livsmiljötyper och arter. Beroende på djurart/grupp (exempelvis tumlare, fisk, fåglar) och vad den är känslig för, kan varje verk och i slutänden hela anläggningen, ha olika stora påverkansområden.

Även olika former av vattenbruk kan medföra en påverkan på bl. a. bottnar, habitat och arter.

Habitatförstörelsen kan vara direkt eller indirekt genom uteстängningseffekter. Habitat (bottnar eller vatten) som är viktiga för reproduktion, uppväxt eller som födosöksområde och som tas i anspråk för anläggande eller mänskliga aktiviteter inklusive friluftsliv både i och i närheten av Natura 2000-området kan vara ett hot. Vandringsvägar kan påverkas, barriäreffekter skapas och resultera i fragmentering av livsmiljöer.

Övriga hot

Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén genom t.ex. utsläpp av föroreningar i vattendrag, försurning eller eutrofiering.

Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning, planteringar, dikesrensning eller dämningar. Utdikning, dränering och andra ingrepp ändrar de hydrologiska förhållandena och leder till uttorkning av livsmiljötyper. Livsmiljötyperna kan påverkas negativt även av perifera dikningsföretag, ledningsgrävningar och vägdragningar om de leder till sänkt grundvattennivå.

Friluftsliv, kan verka störande på områdets utpekade arter. Störning från människor, lössprингande hundar, kitesurfing etc kan under häckningsperioden (då beträdnadsförbud gäller inom området) orsaka irreversibla skador. Fågellivet i lagunområdet och på skär och sandrevlar är särskilt störningskänsligt under häcknings- och sträckperioder.

Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i Natura 2000-området eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.

Spridning av invasiva främmande arter. Arterna sprids ofta via handel, transporter och trädgårdsavfall och utgör ett av de största hoten mot biologisk mångfald. Strandkotula och björnloka finns i området.

Erosionen längs kusten är naturlig men om det finns hårdgjorda anläggningar i närheten som till exempel hamnanläggningar och pirar så kan dessa påverka strömmar så att det sker en onaturlig stranderosion.

Sanddyner (2110, 2120 och 2130) och driftvallar (1210)

De största riskerna för livsmiljötypen driftvallar (1210) är:

- Exploatering såsom bebyggelse och bryggor kan påverka arter, strukturer och funktioner negativt.
- Slitage och störningar orsakade av det rörliga friluftslivet kan ha en negativ påverkan på växt- och djurlivet, särskilt rastande och häckande fåglar

- Uppspolat skräp och andra föroreningar kan ha en negativ inverkan på livsmiljötypens naturliga processer och arter.
- Städning av stränder och tångtäkt kan ha en negativ inverkan på livsmiljötypens naturliga processer och arter.
- Invasiva främmande arter eller andra arter som missgynnar livsmiljötypens strukturer, funktioner och typiska arter.

De största riskerna för fördyner (2110), vita dyner (2120) och grå dyner (2130) är:

- Kvävenedfall och övergödning i havet som kan påverka artsammansättningen,
- Olje- och kemikalieutsläpp. Vattenkvaliteten påverkas av olje- och kemikalieutsläpp, vilket utgör ett direkt hot mot bottenfauna, havsfågel och säl. Kemikalier som används i oljebekämpande syfte, så kallade dispergeringsmedel, liksom vissa båtbottenfärger, har skadlig inverkan på marina arter.
- Exploateringsföretag såsom byggnation, täktverksamhet som till exempel sandsugning eller mineralutvinning, grävning eller sprängning, annan mark- och vattenexploatering eller mark- och vattenanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering eller uppläggning av massor med mera, i eller i angränsning till området riskerar att försämra områdets bevarandevärde samt skada och påverka livsmiljötyper och arter negativt.
- Motorfordonstrafik,
- Igenväxning med bland annat vresros, tall, asp och salix.
- Sanddynerna är känsliga för slitage till exempel återkommande människotramp.
- Bebyggelse och annan exploatering. Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.

Skogens livsmiljötyper (2180, 9110, 9130, 9160, 9190)

De största riskerna för skogens livsmiljötyper är:

- Brist på föryngring av nya träd som kan ta över efter de gamla träden i skogen.
- Avverkning av hålträd och döda eller döende träd. Avverkning av grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden. Borttagning och bortforsling av markliggande död ved.
- Igenväxning som minskar hålträdens livslängd och hindrar rekrytering av nya hålträd, vilket leder till kontinuitetsbrott.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i närliggande skogar och åkrar.
- Transporter genom området som ger upphov till körskador på marken.
- Markexploatering eller annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, till exempel gödsling, skogsplantering, markberedning dikning och täktverksamhet.
- Förändringar i områdets hydrologi. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén genom till exempel utsläpp av föroreningar i vattendrag, försurning eller eutrofiering.

- Etablering av andra trädslag till exempel tysklönn, bergtall, svarttall och robinia,
- Buskröjning. Buskar har en viktig funktion att ge skydd till föryngring av träd som till exempel ek.
- Dikning och markavvattnande åtgärder som förändrar livsmiljötypens hydrologi och hydrokemi kan leda till uttorkning och förändrad artsammansättning.
- Upphörd eller minskad störning inom trädklädda dyner (2180) genom exempelvis brand, markslitage, sanderosion och -ackumulation samt förändrad naturlig dynamik kan leda till en beståndsutveckling där förekomsten av störningspräglade strukturer och utvecklingsstadier gradvis minskar, vilket kan missgynna arter anpassade till återkommande störningar.
- Brist på blottad sand inom trädklädda dyner (2180).

Natura 2000-arter (Gråsäl, knubbsäl och fåglar)

- Exploatering av häcknings-, vilo- eller födosöksområden genom att ta mark eller vatten - dvs habitat- i anspråk för anläggningar, byggnader eller mänskliga aktiviteter inklusive friluftsliv både i och i närheten av Natura 2000-området. Mänskliga aktiviteter (rörelse, ljud, ljus) kan också vara störande eller skrämmande och därmed göra att fåglar varken nyttjar området där aktiviteten sker eller ett påverkansområde runt omkring detta. Anläggande av vindkraftverk är ett exempel på en verksamhet som kan ta ett stort område i anspråk för själva aggregaten, som innebär mycket aktivitet i form av båttrafik vid både anläggande och drift, och som kan medföra ett stort avskräckande påverkansområde både vid anläggande och drift.
- Dålig vattenkvalitet, övergödning, syrefria bottnar eller annan skada som gör att födan minskar eller habitat växer igen och förloras. Övergödning, grumling och ett minskat siktdjup kan även göra att fåglar, sälar och fiskar får svårare att leta eller fånga föda.
- Klimatförändringar med stigande havsnivåer och ändrade temperaturer kan påverka områdets fågelarter och andra djur på olika sätt. Stigande havsnivåer riskerar att minska möjligheterna till häckning och fortplantning för många arter genom att lämpliga habitat översvämmas eller helt förstörs. Ändrade temperaturer kan påverka tillgången till föda och dess kvalitet. Klimatförändringar påverkar också områdets kvalitet som livsmiljö för fåglar och sälar.
- Olja och andra miljögifter som påverkar fåglar och andra djur som sälar direkt genom förgiftning eller annan skada, eller indirekt genom påverkan på deras föda, till exempel fisk och bottenfauna. Även ämnen som används för att bekämpa olja, sk dispergeringsämnen, kan skada havsmiljön.
- Rovdjurs (räv, mink, kråkfåglar, brun kärrhök, tornfalk med flera) predation på ägg och ungar. Rastande och häckande fåglar kan även skrämmas bort om ett rovdjur, till exempel lössprингande hund, befinner sig i området.
- Buskar, träd och andra uppstickande föremål i närheten av häckningslokaler kan utgöra utsiktsplatser för rovdjur (kråkor till exempel).

- Jakt på populationer som är vikande, eller jakt i eller i närheten av vilo- och födosöksområden som utförs i sådan omfattning att den har skadlig påverkan på fåglars möjlighet att nyttja ett område. Det är förbjudet i naturreservatet att bedriva jakt utom skyddsjakt efter länsstyrelsens tillstånd.
- Fiske som genom ett för stort uttag påverkar mängden av eller kvaliteten på föda negativt. Fåglar och sälar kan också fastna och drunkna som bifångst i olika former av fiskeredskap, främst i fisket med bottensatta garn där risken att fastna bland annat ökar med ökad maskstorlek.
- Habitatförstörelse av ilandflutet skräp, att skadas genom att äta makro- eller mikroskräp istället för naturlig föda och därmed hindras i tillväxten eller skadas genom påverkan på krävan eller andra organ vilket kan leda till att djuret dör.

Se också gemensamma hot för fåglar under rubriken Arter enligt fågeldirektivet på sidan 35

Skydd och bevarandeåtgärder

Bevarandeåtgärderna består av nuvarande skydd, restaureringsåtgärder, som vanligtvis är större engångsåtgärder, och löpande skötsel, som inte är engångsåtgärder och som behöver göras löpande.

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 28 a § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet och fågeldirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning eventuellt fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Länsstyrelsen kan även skriva skötselavtal med markägaren.

Markägare kan få rätt till ersättning om **tillstånd inte kan ges** och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Ersättning ges dock inte i alla fall t.ex. inte om man blivit nekad att uppföra byggnationer inom Natura 2000-områden. Om skog ska ersättas vill Naturvårdsverket att all skog inom Natura 2000-området ersätts samtidigt så att inte Natura 2000-området har ersatts i vissa delar och inte i andra. Miljöersättning inom betesmarker anses också vara en form av ersättning.

Skydd och reglering

Hela Natura 2000-området är skyddat som naturreservat, bildat 1996. Inom naturreservatet Äspet är det förbjudet att upplåta nya tomtplatser, uppföra helt ny byggnad eller ändra befintlig byggnad, det är också förbjudet att spränga, schakta, gräva, dika, dämma, markbereda, bedriva täkt för husbehov eller bedriva annan verksamhet som skadar områdets topografi och landskapets karaktär samt yt- eller dräneringsförhållanden, Det är inte heller tillåtet att anordna väg, stig, bro, spång med mera eller uppföra master, vindkraftverk eller luft- och markledningar. Det är vidare förbjudet att bedriva skogsbruk, avverka eller bortföra död ved, uppföra stängsel eller hägnad annat än i den omfattning som skötselplanen anger. Det är också förbjudet att använda bekämpningsmedel eller tillföra växtnäring, att plantera in nya arter samt att bedriva jakt utöver skyddsjakt efter länsstyrelsens tillstånd.
Mellan 15 mars- 30 september råder beträdnadsförbud på större delen av stranden och skäret samt i havet och lagunområdet i den norra delen av Natura 2000-området.
Länsstyrelsen anser inte att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade eftersom man hänvisar till skötselplanen i beslutet, vilket är förbjudet. Beslutet måste ändras.

Natura 2000-arter

Fåglarna är fridlysta enligt 4 § artskyddsförordningen. Enligt artskyddsförordningen är det inte tillåtet att avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar eller avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon (även tomma ägg). Det är ej heller tillåtet att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningsperiod, om inte störningen saknar betydelse för att a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller b) återupprätta populationen till den nivån.

Gråsäl och knubbsäl är fridlysta enligt 5 § artskyddsförordningen. Enligt artskyddsförordningen är det förbjudet att för fångst eller dödande använda medel eller metoder som inte är selektiva och som lokalt kan medföra att populationen av arten försvinner eller utsätts för en allvarlig störning.

Fångst eller dödande får inte ske från motorfordon i rörelse eller från flygplan.

Första stycket gäller inte fångst eller dödande av fåglar eller däggdjur. I fråga om medel och metoder för fångst eller dödande av sådana djur finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).
Sedan 1974 är knubbsäl skyddad enligt svensk lagstiftning, men skyddsjakt är tillåten efter beslut, och sedan 2019 även licensjakt. Eftersom Kalmarssundspopulationen av knubbsäl fortfarande är sårbar är skyddsjakt på denna population inte aktuellt, utan här är fisket begränsade till icke-dödliga åtgärder som förebygger skada.

Prioriterade bevarandeåtgärder

De prioriterade bevarandeåtgärderna är att hålla miljöerna inom beträdnadsförbudet samt sanddynerna öppna genom bete, röjning av sly, gallring av träd och buskar. Enstaka buskage kan sparas för att gynna flyttande tättingars skull. Veteraniseringsåtgärder inom de skogliga miljöerna är också prioriterade. I den marina miljön bör borttagning av spökgarn genomföras och strandstädning ska göras regelbundet.

Restaureringsåtgärder

- Det råder brist på död ved och därför behöver död ved skapas på mekanisk väg, Inom området har flera åtgärder för att skapa död ved t.ex. torrakor genomförts.
- På längre sikt kan skogen behöva skötas för att säkerställa bok- och ekföryngring samt att hålla efter främmande arter såsom tysklönn, gran, svarttall och robinia.
- Fortsatt arbete med att minska belastningen på Helge å och därmed dess påverkan på kustvattnet och i Hanöbukten. Det kan röra sig om att fånga organiskt material och skadliga ämnen så tidigt upp i systemet som möjligt genom att anlägga våtmarker i anslutning till ån.
- Om undersökningar visar att det bedrivits stenfiske i området bör man arbeta med restaurering av stenrev för att gynna fisk.

Löpande skötsel

- Området ska hävdas genom bete, vasslåtter, bandvagnskörning, röjning eller bränning om det bedöms nödvändigt. Området betas sedan flera år.
- Träd- och buskskikt får gallras vid behov.
- Plantera ekplantor inom det centrala ädellövsområdet som kan ta över när de äldre träden dör. I dagsläget sker ingen ekföryngring naturligt eftersom skyddande buskskikt saknas.
- Uppslag av främmande trädslag och andra invasiva arter bekämpas.
- Sly röjs bort löpande, särskilt inom beträdnadsområdet. Vid behov kan det bli aktuellt med åtgärder för att hålla sanddynerna fria från träd och buskar.
- Idag är de permanenta sanddynerna lämnade till ”fri utveckling”. Detta har gjort att högvuxen vegetation tillsammans med Salix och tall har etablerat sig. Detta måste åtgärdas genom röjningar och markstörningar om inte livsmiljötypen ska utgå.

- Skapa regelbundet sandblottor på solbelysta sluttningar i området. Undvik dock åtgärder i de trädklädda dynerna med välutvecklat lavsamhälle i bottenskiktet.
- Predatorkontroll av till exempel mink och rödräv som tar ägg och fågelungar.
- Kartläggning av sälförekomsten under olika delar av året under en 3 års period för att se hur de nyttjar området.

Uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för skyddade områden. Mätbara mål följs upp för att undersöka om området förvaltas med de åtgärder som behövs för att utpekade arter och livsmiljötyper ska nå gynnsamt tillstånd.

Arter enligt fågeldirektivet

Gemensamma bevarandemål

- Förekommande fågelarter ska finnas i livskraftiga populationer och livsmiljön för respektive fågelart ska bibehållas eller öka i området.
- Arternas livsmiljöer i kustområde, utsjöbankar, vassrika områden, öppna områden med grunt vatten och sandiga eller gyttjiga bottnar, ostörda vattenmiljöer, flacka sand- och lerstränder, skär och sandrevlar, sandstränder, strandängar, havsvikar, laguner samt barrskog ska bevaras eller öka sin areal så att fåglarnas behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.
- Det ska finnas en rik fisk- och evertebratfauna i havet och lagunen.
- Träd och buskar får inte förkomma i sådan utsträckning att de påverkar prioriterade bevarandevärden negativt.

Gemensamma hot

- Dikning eller torrläggning som påverkar de limniska miljöer arten är beroende av negativt.
- Tillgången på lämpliga boplatser är begränsande.
- Grumling och försurning av vattenområden.
- Båttrafik och friluftsliv kan medföra störningar under häckning.
- Dålig hävd och igenväxning kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner.
- Rovdjur, som mink och rödräv, kan leda till att kolonier försvinner.
- Spridning och ackumulering av miljögifter i havsmiljön.

Nedan anges även om det i området finns något specifikt bevarandemål för eller hot mot en art eller om en art kräver en särskild bevarandeåtgärd. I övrigt se under rubrikerna ovan som redovisar hot och bevarandemål som är gemensamma för arterna. Uppgifter om rödlistning är hämtade från Artdatabankens bedömning år 2025.

Alfågel, *Clangula hyemalis* - A064

Artens förekomst är ej ännu fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Alfågeln är en liten dykand med cirkumpolär utbredning i arktiska och högarktiska områden. Huvuddelen av det europeiska beståndet häckar på tundraområdena i Ryssland och den är en fåtalig häckfågel i Sverige. Mycket stora mängder alfågel, huvudsakligen från den ryska tundran, övervintrar i egentliga Östersjön. De övervintrande fåglarna är koncentrerade till ett mindre antal grundområden och utsjöbankar, och den ses endast sparsamt under vintern i Äspet. Under häckningssäsongen är alfågeln mycket specialiserad på att äta långsamsimmande kräftdjur, insekter och snäckor och man hittar den vid fisktomma sjöar där det finns gott om dessa bytesdjur. På övervintringsplatserna dyker alfågeln regelbundet ner till 30 meters djup där den letar föda. Vinterfödan består främsta av blåmusslor, hjärtmusslor och östersjömusslor men även av vattengråsuggor och märlkräftor. Alfågeln är bedömd som nära hotad (NT) i sina häckningsområden men som Sårbar (VU) och rödlistad i sina övervintringsområden.

Artspecifika bevarandemål

- Det ska finnas lämpliga övervintringsmiljöer för alfågel och övervintrande individer ska årligen finnas i området.
- Äspet som övervintringsområde ska vara säkert vilket innebär att området ska ha god tillgång på föda, utgöra skydd mot rovdjur och vara ett lämpligt väderskydd.
- Föda ska finns i tillräcklig utsträckning av hög kvalitet. Äspet ska ha god födotillgång i form av musslor.

Artspecifika hot

Koncentrationen av fåglar i stora flockar i ett fåtal i vinterområdena gör att arten är mycket känslig för störningar i övervintringsområdena och arten har drabbats mycket hårt av illegala oljeutsläpp vid normal drift av fartyg, så kallade operationella utsläpp, till havs där tidvis hundratusentals fåglar dött. Samtidigt är kunskapsbristen stor om vad som händer med fåglarna i övervintringsområdena. Tusentals alfåglar drunknar varje år i fiskenät.
Ett stort hot är inplantering av fisk i fisktomma sjöar i häckningsområdena i fjällkedjan. Fisken konkurrerar med fåglarna om födan och alfågeln riskera försämrad eller utebliven reproduktion på grund av födobrist.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Arbeta internationellt mot illegala utsläpp av olja liksom för att förhindra oljeutsläpp orsakade av olyckor där bättre kontroll och uppföljning av gällande regler för oljetransporter och tankrengöring bör införas för att minimera riskerna för oljeskador.
Arbeta för begränsat fiske i övervintringsområdena för att minimera bifångst i nät.

Musselbankarna i och i närheten av Natura 2000-området bör skyddas från verksamheter som kan skada dem. Plantera inte in fisk i fisktomma sjöar i häckningsområdena.

Blå kärrhök, *Circus cyaneus* - A082

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Blå kärrhök häckar numera enbart i norra Sverige men rastar i området både höst och vår och ett lågt antal övervintrar. Under flyttningen och vintertid påträffas den i öppna landskap t.ex.. på åkrar, stränder och i skärgården.
Förutsatt att födotillgången är god kan blå kärrhök häcka framgångsrikt i öppen mark av sinsemellan mycket olika karaktär. Boet byggs alltid på marken i lågvuxen, tät vegetation; på myrar, hyggen, i kraftledningsgator, kärr eller på hedar men även i vassjöar samt i unga barrskogsplanteringar, i vide- eller björksnår eller t.o.m. i sädesfält. Artens utbredning och status i Sverige är ofullständigt känd. Den kraftiga nergången i Syd- och Mellansverige under 1960-talet sammanfaller med tiden för kvicksilverkatastrofen som drabbade en mängd fågelarter knutna till jordbrukslandskapet. Blå kärrhök har dock, i motsats till ett flertal andra drabbade arter, inte återhämtat sina positioner i södra Sverige trots en förbättrad biocidsituation. Arten är rödlistad som sårbar (VU).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Ingen hotbild bedöms föreligga i området.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga särskilda bevarandeåtgärder behövs nu men efter forskning kan specifika bevarandeåtgärder uppkomma. På sikt bör större inventeringsinsatser och viss forskning rörande blå kärrhöks ekologi ske.

Brun kärrhök, *Circus aeruginosus* - A081

Artens förekomst är ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Brun kärrhök är starkt knuten till vassrika eutrofa slättsjöar eller laguner och förekommer som rastande i Natura 2000-området. Arten flyttar i augusti-september åt sydväst till medelhavsländerna och Västafrika. En förutsättning för häckning är att det finns tillgång till tät gammal vass eller liknande vegetation att bygga boet i. Jaktutflykter över åker- och ängsmark kan utsträckas åtskilliga kilometer från boplatsen. Arten är inte rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

- Målet är att brun kärrhök ska fortsätta nyttja Äspet för rastning och födosök.
- Den bruna kärrhökens livsmiljö med vassrika eutrofa slättsjöar och laguner ska finnas kvar så att den bruna kärrhökens behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Minskad tillgång till vass kan försämra möjligheter att bra boplatser. Bekämpningsmedel och miljögifter har en viss negativ effekt. För övrigt bedöms inga direkta hot föreligga.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga speciella åtgärder bedöms krävas för närvarande. Arten är förhållandevis fördragsam och flera par häckar nära vandringsleder och bebyggelse.

Brushane, *Calidris pugnax* - A151

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Brushane observeras främst i april respektive oktober. Brushanen häckar i Sverige i två helt olika typer av miljöer; i södra Sverige på betade strandängar och sanka områden samt på starrmyrar i taiga och lågalpin tundramiljö i norr. I goda häckningsmiljöer i söder finns en mosaik av gräs- och starrmarker, öppna dy- och jordytor och grunda vattensamlingar. Hanarna lockar till sig honor, ”spelar”, på en gemensam plats, företrädesvis på låga upphöjningar i terrängen. Arten har ett relativt stort arealkrav. Som rastlokaler nyttjas öppna områden med grunt vatten och sandiga eller gyttjiga bottnar, men även översvämmade åker- eller betesmarker. Brushanen har troligen tidigare häckat i området. Arten är bedömd som sårbar (VU) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

- Målet är att öka arealen möjliga häckningsmiljöer, genom restaurering, för att försöka få tillbaka arten som häckande i Äspet.

Artspecifika hot

Upphörd hävd, markavvattning, invallning av fuktiga strandängsmiljöer, samt fragmentering av häckningsmiljöer eftersom arten har ett relativt stort arealkrav på sammanhängande områden.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Restaurering i form av borttagande av vass och utökat bete för att erbjuda arten de större arealer av lämpliga häckningsmiljöer som den behöver.

Predatorkontroll, speciellt om brushanen börjar häcka igen.

Dvärgmås, *Larus minutus* – A177

Artens förekomst är ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Dvärgmås rastar i området. Dvärgmåsen är sällsynt i Sverige, och häckar vid träsksjöar, kärr och grunda havsvikar samt lokalt på mindre skär längs kusten. Den är utbredd i första hand i Väster- och Norrbotten, men lokalt finns den även i lappmarkerna och i södra Sverige. Arten bildar ofta kolonier. Under åren 1971 - 2008 ökade antalet häckande dvärgmås i Sverige från 90 par till 2800 par. Dvärgmåsens huvudsakliga föda är insekter som fångas på vattenytan eller i luften. Arten är inte rödlistad utan livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

- Målet är att arten ska fortsätta rasta i Äspet och förekomma i livskraftiga populationer.
- Dess utbredningsområde ska inte minska. Dvärgmåsens födosöksmiljöer och rastplatser med ostörda vattenmiljöer av god kvalitet och riklig förekomst av insekter ska bevaras eller öka sin areal.

Artspecifika hot

Dikning eller torrläggning som påverkar de limniska miljöer arten är beroende av negativt. Negativ påverkan på insektsfaunan, till exempel på grund av användning av insektsbekämpningsmedel.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga särskilda bevarandeåtgärder behövs nu men efter forskning kan specifika bevarandeåtgärder uppkomma.

Ejder, *Somateria mollissima* – A063

Artens förekomst är ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Ejder rastar i området och ett mindre antal par häckar i Äspet. Ejdern är vår största dykand och den födosöker huvudsakligen på ett djup på 2-20 meter. Ejderns föda består huvudsakligen av musslor, framförallt blåmusslor, men även kräftdjur och enstaka fiskar fångas. Små ungar lever av kräftdjur, små mollusker och insekter. Ejdern är helt bunden till kustområden och häckar längs hela Sveriges kust, dock mer sparsamt längst i norr. Den

föredrar öar och skär men häckar även på halvöar och havsstrandängar men undviker områden med fyrfota rovdjur.
Äggen kläcks samtidigt efter 25-28 dygn Efter ca 70 dygn är ungarna flygga. Merparten av de svenska ejdrarna övervintrar i danska vatten. Ett något mindre antal övervintrar i Östersjön och på den svenska västkusten. Tidig vår, framförallt under en koncentrerad period i början av april, lämnar de sina övervintringsområden och flyttar till häckningsområdena.

Arten har år 2005 bedömts som livskraftig (LC) men är nu bedömd som starkt hotad (EN) och rödlistad på grund av den kraftiga nergången.

Artspecifika bevarandemål

- Äspet ska fortsätta utgöra en del av ejderns utbredningsområde och bidra till att arten kan uppnå livskraftiga populationer
- Ejdern ska fortsätta att häcka i området samt övervintra i stort antal i området.
- Vattenkvalitén ska var god med bra siktförhållanden och ejdrar ska ha god tillgång på högkvalitativ föda i form av musslor och en störningsfri miljö under såväl häckning som övervintring.

Artspecifika hot

Arten ökade fram till 1990-talet men har därefter på grund av en kombination av födobrist, ökad predation, sjukdomar och miljöförändringar minskat kraftigt. Starka belägg finns för att en ökad predation av havsörn och mink på ruvande honor leder till både försämrat häckningsresultat, ökad dödlighet och till sned könsfördelning. Ytterligare anledning till populationens nergång kan bero på försämrad tillgång och/eller kvalitet på blåmusslor vilket i sin tur leder till en försämrad kondition hos ejderhonorna som gör att de inte kan häckar varje år. Brist på vitamin B1 (tiamin) hos ejder och andra kustfåglar är känt från studier i Stockholms skärgård. Bristen medför neurotoxisk överdödlighet och reproduktionsstörningar. I många områden konstateras ytterst få ungar per kullar där det tidigare var vanligt med fler ungar. Anledningen till den stora dödligheten hos ungar är oklar. Förklaringar kan vara födobrist för ungarna som i stor utsträckning äter samma föda som mindre rovfiskar, vilka har ökat i antal. En ökad predation på ungar från trutar kan vara en annan anledning. Fiske, där många individer blir bifångst i stormaskiga nät, miljögifter och habitatförstörelse är exempel på hot med stor negativ påverkan, liksom mänsklig störning i häcknings- och övervintringsområden.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Mink och andra potentiella borövare bör hållas efter i häckningsområdena liksom trutar i uppväxtområdena. Eventuell jakt på arten bör begränsas till hanarna eftersom ejdern är en polygyn art eller bildar nya par varje säsong, krävs det betydligt färre hanar än honor i en population för att säkerställa att alla honor blir befruktade. Fisket med stormaskiga bottensatta nät bör inte förekomma under sjöfåglars rastnings- och övervintringsperioder. Musselbankar i och i närheten av Natura 2000-området bör skyddas från verksamheter som kan skada dem. Ejderns behov av födosöksområden i form av musselbankar måste beaktas vid planering av eventuella vindkraftverksparker och andra exploateringar.

Fiskgjuse, *Pandion haliaetus* - A094

Artens förekomst är ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Fiskgjusen häckar i anslutning till vatten över större delen av landet dock inte inom Äspet. Området nyttjas för att rasta i samt som födosöksområde under häckningstiden april-september. De bygger vanligen sitt stora risbo i toppen av en plattkronad, kraftig tall med utsikt över omgivningen. En majoritet av boplatserna påträffas i anslutning till sjö, vattendrag eller kust. Arten lever enbart av fisk och är därför beroende av tillgång till öppet vatten. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Se gemensamma hot

Artspecifika bevarandeåtgärder

Äldre träd, lämpliga för boplacering, bör medvetet sparas. Boplattformar kan vid behov sättas upp.

Fisktärna, *Sterna hirundo* - A193

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fisktärnan häckar över hela landet, så också i Äspet, och är något av en opportunist när det gäller valet av boplatser. Den häckar vid insjöar och dammar likväl som i kustområden men även i hamn- och industriområden. De kan häcka som enstaka par eller i små kolonier. Fisktärnor kan röra sig långt bort från sina häckningsplatser för att leta föda. Arten har ökat de senaste 30 åren och är stabil över den senaste tioårsperioden. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

- Arten ska fortsätta att häcka och rasta i området under flyttningsperioderna.

Artspecifika hot

Se gemensamma hot

Artspecifika bevarandeåtgärder

Skydda och upprätthålla bevarandevärdena i de livsmiljöer där arten häckar.

Gravand, *Tadorna tadorna* - A048

Artens förekomst är ej ännu fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Gravanden är en av våra största änder och den är ganska allmän runt Sveriges södra kuster. Den häckar vid flacka sand- och lerstränder både vid kusten och vid sjöar eller dammar. Gravanden bildar i regel par som håller ihop livet ut. Honan gräver en lång gång i en sandbrink som slutar i en håla där boet byggs, men arten kan även häcka i färdiga gångar som grävts av till exempel kaniner. Redan i augusti flyttar de svenska gravänderna tillbaka till sina övervintringsområden, många till Elbes mynning vid tyska kusten. Arten är något av en karaktärsart för de livsmiljöer som finns i Äspet där den häckar men också rastar i större antal. Arten är bedömd som nära hotad (NT).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål

Artspecifika hot

Se gemensamma hot

Artspecifika bevarandeåtgärder

Skydda och upprätthålla bevarandevärdena i de livsmiljöer där arten häckar.

Grönbena, *Tringa glareola* - A166

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Grönbenan häckar på myrar, sanka sjö- och älvstränder, från norra Skåne och norrut till finska gränsen. Under flytten vistas den ofta i mindre flockar vid våtmarker och kustområden. Grönbena är en vanlig rastare i Äspet under höstflytten, framförallt i juli och augusti. Den är fåtalig men regelbunden även under vårsträcket. Under flyttningen söker den sig till öppna kusttrakter. Arten kräver tillgång på öppet vatten och dyiga stränder. Sedan mitten av 1980-talet har grönbenan gått kraftigt tillbaka i södra Sverige troligen på grund av utebliven hävd. Arten är dock ännu bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål

Artspecifika hot

Se gemensamma hot

Artspecifika bevarandeåtgärder

Vid behov predatorkontroll.

Havsörn, *Haliaeetus albicilla* - A075

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Havsörnen är till stor del knuten till vatten i form av kustområden, större insjöar eller vattenmagasin, för sitt födosök. Under häckningssäsongen består dess byte av fisk och fågel men den tar även medelstora däggdjur. Under övriga delar av året ingår en förhållandevis stor andel kadaver i kosten. Havsörnen bygger stora, omfångsrika och tunga bon och kräver därför tillgång till kraftiga gamla träd, i första hand tall, för boets placering. Helst ska träden ha uppnått en ålder på ca 150 år. Paren lever i livslånga förhållanden och bona återanvänds år efter år. Vinterstammen i Sverige består även av fåglar från Finland och Ryssland, och i låg utsträckning även av fåglar från Norge och då uteslutande av ej könsmogna fåglar. Avläsningar av ringmärkta häckfåglar visar att hemortstroheten är mycket stark. Stidier visar att utbytet mellan olika populationer (t.ex. mellan svenska kusten och Lappland och mellan Sverige och Tyskland/Polen) är lågt eller obefintligt. Denna starka hemortstrohet innebär att en utgångspunkt i förvaltningen måste vara att delbestånden ska vara självbärande. Arten ses frekvent i Äspet där den framförallt rastar och övervintrar. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Havsörnarna har varit starkt påverkade av miljögifter som PCB och det finns ”nya” miljögifter som åter kan förvärra situationen. Till exempel vet man ännu inte hur och om bromerade flamskyddsmedel påverkar organismerna i havsmiljön och hur dessa ämnen transporteras uppåt i näringsväven. Avverkning av stora gamla träd och för kraftig avverkning i områden med boträd har stor inverkan på havsörnarnas häckningsframgång liksom annan exploatering i vistelseområden som gör att livsmiljöer tas i anspråk eller där ökat friluftsliv inverkar störande. Vindkraftverk är ett hot. Svenska studier visar på risken för kollisioner med rotorblad där vindkraft byggts i anslutning till vistelseområden för havsörn. Förekomst av Illegal förföljelse av arten sker.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Boplatser för havsörn bör alltid skyddas från skogsbruksåtgärder genom naturvårdsavtal eller liknande. Under häckningsperioden 1 januari–15 augusti bör ingen avverkning eller annan störande verksamhet, som till exempel jakt, ske närmare än 500 meter från boplatsen. Skogsbilvägar, vandringsleder eller raststugor bör ej anläggas närmare bon än 500 meter. Vid slutavverkning bör en skyddszon på 100 meter runt boplatsen lämnas intakt. För att trygga en succession av lämpliga boträd för kommande generationer av havsörnar behöver ett betydligt större antal s.k. evighetsträd sparas vid avverkningar redan

idag. Kusträckor som är viktiga häckningsområden eller övervintringsområden bör inte tas i anspråk för lokalisering av vindkraftparker. Stödutfodring under vintern medför en förhöjd överlevnad och hade en avgörande betydelse för att rädda beståndet när det var akut hotat under 1970-talet. Idag finns inte detta behov på samma sätt, men en fortsatt förhöjd överlevnad genom vintermatning medför att arten mycket snabbare kan återkolonisera de områden som den försvunnit ifrån.

Jorduggla, *Asio flammeus* - A222

Artens förekomst är ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Jorduggla rastar i området. Jordugglan är en mycket sällsynt häckfågel i Skåne. Den är knuten till öppna marker och häckar i flera olika miljöer så som, större myrar eller mossar, hedar, strandängar, kalhyggen, i unga granplanteringar, kraftledningsgator i skogsmark, på öar i kalskärsregionen, i områden med extensivt brukade fuktiga betesmarker och på nedlagd jordbruksmark samt i större kärrmarker med torrare partier. Jordugglans föda utgörs nästan enbart av smågnagare, främst sork. Den jagar under dygnets alla timmar och är en av få ugglearter som kan ses födosöka även dagtid. Under vår- och höststräcken kan de ses jaga över öppna ängs- och betesmarker i Natura 2000-området. Arten är rödlistad som nära hotad (NT).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta att rasta i området.

Artspecifika hot

Den omfattande utdikning av våtmarker som skett i södra Sverige sedan mitten av 1800-talet har minskat utbudet av lämpliga häckningsbiotoper. De uteblivna eller starkt reducerade smågnagartopparna i Norrland alltsedan mitten av 1980-talet är den företeelse som starkast har påverkat den svenska jordugglestammen negativt, med allt färre häckande par och en allt sämre rekrytering.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Skydda och upprätthålla bevarandevärdena i de livsmiljöer där arten häckar.

Kentsk tärna, *Sterna sandivicensis* - A191

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kentsk tärna häckar i kolonier, oftast tillsammans med skrattmås, längs havskuster på störningsfria låga, sandiga öar utan högre vegetation. Arten är en relativt ny fågelart (Första häckningen på Måkläppen 1911) i Skåne och häckar oregelbundet i Äspet. Födan består huvudsakligen av fisk som fångas på större djup än vad som är regel bland övriga

svenska tärnor. De vuxna fåglarna flyger regelmässigt upp till 20–30 km från häckplatserna för att fiska. Kentsk tärna rastar i området under vår- och höstflyttning. Arten har under de senaste 30 åren minskat kraftigt längs den svenska kusten. Arten är rödlistad som nära hotad (NT).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att den fortsätter förekomma som rastande men det ska finnas förutsättningar för arten att återkomma som häckfågel.

Artspecifika hot

Arten är extremt känslig för störning under häckningen. Störning i form av ökad båttrafik, expanderande friluftsliv, handredskapsfiske och fritidsfiske. Det finns exempel på att ett enda besök under häckningstid har gjort att fåglarna övergett kolonin. Minskning av fiskarter viktiga som föda är ett annat hot liksom minskning av skrattmåsar som arten häckar tillsammans med. Ytterligare hot är förekomst av mink eller andra rovdjur, massförekomst av trådalger i födosöksområdena som försvårar fiskfångst samt exploatering i eller i närheten av rast- häcknings- och fiskeplatser. Igenväxning kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Spridning och ackumulering av miljögifter i havsmiljön påverkar också arten negativt.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Möjliga häckningsområden bör skyddas från mänskliga aktiviteter genom införande av beträdnadsförbud eller andra begränsningar av friluftslivet, vilket är fallet i Äspet. Bevarande av bytesfiskars lek- och uppväxtområden och därigenom en riklig födotillgång. Ingen exploatering i eller i närheten av områden där arten häckar och rastar.

Myrspov, *Limosa lapponica* - A157

Artens förekomst är ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Myrspov häckar i lågfjällområden. Under rastningen söker den sig till kuster med grunda våtmarksmiljöer utan högre vegetation. Den ses i Äspet vid lågvatten från mars till maj och åter under juli till september. Som mest har ca 70 individer noterats samtidigt. Myrspoven flyttar längs med kusterna. Vintern tillbringar skandinaviska fåglar vid Västeuropas kuster där de kan bilda stora flockar på tusentals individer. De födosöker i blandflockar med andra vadare på ler- och sandstränder och i våtmarker. De är främst dagaktiva men kan även födosöka under månbelysta nätter. Myrspoven är en av de fågelarter som genomför de allra längsta nonstopflygningarna. Det finns de som flyger från Alaska till Nya Zeeland, en sträcka på 11.000 kilometer vilket tar upp emot 10 dygn. Arten är rödlistad som sårbar (VU).

Artspecifika bevarandemål

Arten ska förekomma som rastande.

Artspecifika hot

Myrspov är mest känslig under häckning, och eftersom den bara rastar i Äspet finns inget direkt hot.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Arten är så pass fåtalig regionalt att det är motiverat med regelbundna inventeringar i de kända kärnområdena i Norrland där den häckar så att eventuella hot upptäcks på ett tidigt stadium. Internationell samverkan bör ske för att skydda de viktigaste rast- och övervintringsområdena för arten.

Röd glada, *Milvus milvus* - A074

Artens förekomst är ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Röd glada häckar gärna i varierade landskap med en mosaik av öppna marker och skogar och de har en förkärlek till att häcka nära sjöar. Den har brett och varierat födoval. Rödgladan drar ofta nytta av jordbruksaktiviteter som vallslåtter och skörd, och jagar gärna över traktorerna. Äldre fåglar är till stor del stannfåglar, medan majoriteten av ungfåglarna flyttar mot sydväst och övervintringsområden i främst Frankrike. I Natura 2000-området förekommer röd glada som födosökande och rastande. Röda glador födosöker året runt i Äspet. Arten är inte rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

- Målet är att arten ska fortsätta rasta i Äspet och förekomma i livskraftiga populationer.
- Dess utbredningsområde ska inte minska. Den röda gladans livsmiljö med omväxlande landskap med mosaik av öppna marker, skogar och sjöar ska finnas kvar eller öka sin areal

Artspecifika hot

För närvarande finns goda bestånd av arten i landet och då framför allt i Skåne, inte minst på Kristianstadsslätten. För närvarande verkar förändringarna i markanvändning gynna rödgladan i Sverige. Det största hotet mot arten utgörs av illegal avsiktlig och oavsiktlig förgiftning med pesticider och olika gifter mot gnagare (t.ex. råttgift). Rödgladan hör till de arter som ibland förolyckas i vindkraftverk och kraftledningar.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga speciella åtgärder krävs för närvarande men kända bon bör rapporteras så de kan uppmärksammas vid till exempel avverkningsanmälningar.

Salskrake, *Mergellus albellus* - A068

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Salskraken vistas ofta vid skogsomgärdade tjärnar eller vid risiga sjö- och älvstränder med skyddande skog. Arten häckar främst i trädhåligheter såsom gamla spillkråkebo eller i holkar. Salskrakens huvudutbredningsområde är norra Skandinavien och Sibirien. Boplatsen kan ligga långt ifrån vatten vilket medför att områden där honorna söker efter föda kan därför ligga långt från boplatsen. De verkar återkomma till samma boplats år efter år. Födan utgörs av mollusker och vatteninsekter samt till liten del av småfisk. I Sverige övervintrar Salskraken med åtskilliga tusen individer längs grunda kuster i södra delarna av landet. I Äspet förekommer en mindre mängd salskrakar(ca 50 individer) som rastar och övervintrar i området. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

I delar av artens centrala häckningsområden i Sibirien är föroreningsgraden från gruvindustri hög, vilket påverkar den skandinaviska populationen också. Jägarnas bristande artkunskaper medför att många unga salskrakar skjuts under hösten då de sällskapar med vigg och knipa. Ganska ofta fastnar salskrakar i fisknät och drunknar, speciellt på våren innan sjöarna är helt isfria. Det ökande friluftslivet, speciellt kanoting och fritidsfiske kan vara ett störningsmoment under perioden då ungarna är små. Skogsbruket har utarmat tillgången på naturliga bohål och nybildningen av sådana strukturer är mycket begränsad. Mårddjur, i synnerhet mink, dödar ruvande honor och mink kan snabbt utplåna en kull ungar som ännu inte blivit flygga. Salskraken övervintrar ofta i hamnar och liknande områden, vilket medför risk för giftexponering och oljeskador. Eftersom arten vintertid uppträder i stora ansamlingar på ett förhållandevis få ställen kan även lokala föroreningar och miljögifter slå hårt mot arten.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga speciella åtgärder krävs för närvarande.

Silvertärna, *Sterna paradiseaea* - A194

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Silvertärnan häckar i hela landet vid kusten men även i inlandet vid tjärnar och större sjöar. Vid kusten häckar arten huvudsakligen på sandstränder. Den häckar i kolonier och kräver tillgång till fiskrika, grunda kustområden samt till störningsfria häckningsplatser.

I Sverige uppträder silvertärnan från slutet av april till början av augusti. Den är lika vanlig som fisktärnan, men på grund av att den häckar i stora koncentrationer på färre platser, och att dessa ofta är otillgängliga för allmänheten, blir den under häckningstid inte lika ofta sedd. Silvertärnan är en av de aggressivaste tärnorna och försvarar våldsamt sitt bo och sina ungar. Den kan attackera människor och stora rovdjur, vanligen genom att slå mot hjässan eller bakhuvudet. Trots att den är för liten för att orsaka allvarliga skador kan dock blodvite uppstå. Andra fåglar kan gynnas av att häcka i ett område som försvaras av silvertärnor.
Arten livnär sig inte bara på fisk utan även på insekter som kan fångas nära vattenytan eller i luften. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Störning i form av ökad båttrafik och expanderande friluftsliv. Rovdjur som till exempel räv och mink. Spridning och ackumulering av miljögifter i havsmiljön. Exploatering av eller i närheten av häcknings- och rastningsområden.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Möjliga häckningsområden bör skyddas från mänskliga aktiviteter genom t.ex. beträdnadsförbud eller andra begränsningar av friluftslivet. Begränsning av rovdjur som mink och räv i häckningsområden. Bevarande av fiskars lek- och uppväxtområden och därigenom en riklig födotillgång.

Småtärna, *Sterna albifrons* - A195

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Småtärnan är den minsta av Europas tärnor. Den häckar i små kolonier vid flacka och sandiga kuster upp längs Östersjökusten, framförallt i de södra delarna, liksom längs västkusten samt sparsamt i inlandet. Den är snäv i sitt val av häckningsområden och vill ha låglänta, vegetationsfria stränder med sandstrand, sand- eller grusrevlar, skalgrusbankar eller ruderatmarker nära grunda fiskrika kustområden där de livnär sig på småfisk och kräftdjur. Arten är rödlistad som starkt hotad (EN). Småtärna rastar i Äspet och den häckar oregelbundet i området.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta förekomma som häckande och i ett större antal än i dagsläget.

Artspecifika hot

Störning i form av badturism, expanderande friluftsliv, handredskapsfiske och fritidsfiske, lössprингande hundar samt båttrafik inom eller i närheten av häckningsområden. Igenväxning och exploatering, speciellt av ruderatmark, kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Ökad predation från trutar och kråkfåglar. Spridning och ackumulering av miljögifter i havsmiljön.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Möjliga häckningsområden bör skyddas från störning av människor genom beträdnadsförbud eller andra begränsningar av friluftslivet, vilket är fallet i Äspet. Båttrafik i närheten av häckningsområden bör begränsas. Igenväxning av viktiga häckningsmiljöer bör förhindras. Begränsning av bopredatorer såsom trutar och kråkfåglar i häckningsområden kan behöva göras. Bevarande av fiskars uppväxtområden och därigenom en riklig födotillgång. Det är vidare viktigt att småtärnans fiskevatten hålls fria från utsläpp av kemikalier.

Skrattmås, *Chroicocephalus ridibundus*- A179

Artens förekomst är inte fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skrattmås häckar i kolonier vid sjöar, havsvikar och vattendrag samt på öar och skär vid kusten. På sommaren ser man dem ofta i jordbrukslandskapet och när de flockas kring traktorer som plöjer upp en åker. Sedan 1700-talet, då arten saknades som häckfågel i Sverige, har den stadigt ökat, fram till 1980-talet då den började minska. Orsaken till minskningen är inte fullt utredd.
I Skåne har antalet skrattmåsar minskat med 85 procent sedan mitten av 1970-talet. Orsaken till minskningarna är inte helt klarlagd men del av förklaringen kan vara försämrade häckningsmiljöer och ett ökat minkbestånd. I Äspet rastar skrattmås samt häckar arten oregelbundet. Arten är rödlistad som nära hotad (NT).

Artspecifika bevarandemål

- Målet är att skrattmåsen ska rasta och häcka i området regelbundet.
- Skrattmåsen ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska.
- Skrattmåsens livsmiljö med havsvikar ska finnas kvar eller öka sin mängd så att skrattmåsens behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Försurning påverkar skrattmåsen främst indirekt genom att slå ut deras näringsbas. När sjöar och vattendrag försuras minskar tillgången på fisk och insekter drastiskt, vilket leder till akut matbrist, sämre häckningsframgång och lägre överlevnad för måsungarna.
Jakt/insamling har en viss negativ effekt på arten.

Skrattmåsen är markhäckande och mycket känslig för predation från marklevande rovdjur t.ex. mink och rödräv som kan spoliera häckningen.
Mänsklig störning påverkar skrattmåsen negativt, särskilt under häckningssäsongen då arten är mycket känslig. Kolonier splittras och reproduktionen hotas av bland annat båttrafik, fiske, vandring och lösa hundar.
Eftersom arten är beroende av våtmarker för sin överlevnad och födosök, leder utdikning till att dess naturliga livsmiljöer och boplatser försvinner.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga speciella åtgärder krävs för närvarande men forskning behövs för att utreda varför arten minskar så mycket.

Skräntärna, *Hydroprogne caspia* - A190

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skräntärnan är världens största tärna med en storlek likt en gråtrut. Den utmärker sig med sin grova klarröda näbb och svarta hätta i kontrast till den vita kroppen. Arten häckar på mindre skär, öar och grusrevlar, antingen solitärt, några få par tillsammans eller i större kolonier. I Sverige förekommer den främst längs ostkusten från Blekinge till Uppland. Åtskilliga rastar vid större insjöar under sensommaren, på sin väg till Medelhavsområdet och tropiska Västafrika. Arten äter uteslutande fisk och livnär sig på till exempel sill och abborre. Skräntärna rastar i Äspet i låga antal regelbundet.
Arten är rödlistad som nära hotad (NT).

Artspecifika bevarandemål

Arten ska rasta i större antal än idag i övrigt se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Skräntärnan är känslig för störning under ruvningstiden och kan överge sin häckningsplats om de blir störda. Förekomst av mink kan bli ödesdiger och exempel finns på hur minkangrepp har fått kolonier att flytta och helt överge ett område. Ungarna har på flera håll drabbats av en okänd sjukdom med hög dödlighet. På sin väg till övervintringsområdena förekommer även skyddsjakt på arten i Mellan- och Sydeuropa och den jagas även i sina övervintringsområden. Miljögifter är ett hot mot artens överlevnad. En ökad användning av DDT inom skräntärnans övervintringsområden har påvisats vilket kan innebära att tärnorna får i sig miljögifter under vintern och för dessa med sig till häckningsområdena i Östersjön, vilket kan påverka reproduktionsframgången.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Begränsat friluftslivet i och i närheten av häckningsområden. Vidta åtgärder mot borövare särskilt mink. Internationellt arbete för att få bort skyddsjakten inom flyttningsområdet samt för att förbättra förhållandena i övervintringsområdena.

Skärfläcka, *Recurvirostra avosetta* - A132

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skärfläckan försvann som häckfågel i Sverige i mitten av 1800-talet men återkoloniserade i slutet av 1920-talet och häckar nu stabilt i de södra delarna i landet. Arten kräver stora sammanhängande områden och de bästa häckningslokalerna omgärdas av öppna välhävdade strandängar. Boet placeras ofta nära vattenlinjen på låglänta strandängar, i tångvallar eller på skär och sandrevlar. Arten behöver ha stora födosöksområden med grunt vatten och sandiga eller gyttjiga bottnar. Näbbens utseende och rörelsesätt vid proviantering är en specialisering för att fånga havsborstmaskar i strandvattnets dyskikt. I Äspet rastar ett femtiotal individer och ett tiotal par häckar i området. Den häckar i kolonier under april till juni.
Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta förekomma som häckande och antalet häckande par i området ska öka.

Artspecifika hot

Störning i form av ökad båttrafik, expanderande friluftsliv och fritidsfiske. Störningar har resulterat i att många häckningar misslyckats. Upprepade störningar kan orsaka att hela kolonier överges. Inom Äspet utgör predation på ägg och ungar av kråkor och räv är ett stort hot mot arten. Försämrad hävd kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Över 90 % av de i Europa övervintrande skärfläckorna samlas på endast tio lokaler, med de viktigaste belägna i Frankrike, Portugal och Spanien. Om kvaliteten i något av dessa områden försämras kan det få stora följder för arten.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Beträdnadsförbud och andra begränsningar av friluftslivet bör råda under häckningstiden, 1 april till 15 juli. Beträdnadsförbudet bör även gälla i potentiella häckningsbiotoper, strandängar, gräsholmar, skär och sandrevlar, i tidigare häckningsområden eller där de har stora möjligheter att nyetablera sig. I Äspet råder beträdnadsförbud. Vandringsleder och fågeltorn bör komplettera skyddsbestämmelserna så att det ökande rörliga friluftslivet kanaliseras, så är det i Äspet. Stigar och leder bör ej passera närmare än 500 meter från häckningslokaler. Röjning eller hävd för att förhindra igenväxning i häckningsmiljöer. Strandnära vattensamlingar ska bibehållas och området kring dem hävdas. Eftersom skärfläckorna är koncentrerade till ett fåtal övervintringsplatser är det viktigt att Sverige verkar internationellt för ordentligt skydd av dessa.

Spillkråka, *Dryocorpus martius* - A236

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Spillkråkan förekommer tämligen allmänt till sparsamt över hela Sverige. Sedan slutet av 1990-talet fram till 2014 har spillkråkan minskat med 20-30 %. Spillkråkan lever i både barrskog, blandskog och i ädellövskog. De tätaste populationerna förefaller finnas i äldre, variationsrik blandskog med gott om död ved och gamla träd. Arten förekommer till och med i områden med ganska intensivt skogsbruk och stor utbredning av kalhyggen, men är alltid beroende av tillgång till grova träd för häckningen. Så länge det finns tillgång till dessa inom reviren tycks mer eller mindre stora inslag av kalhyggen på landskapsnivå, inte utgöra något problem. Inom Äspet finns flera riktigt grova tallar som utgör potentiella boträd. Spillkråkan mejslar på våren ut ett stort bohål i levande eller döda träd med stamdiameter på minst 30-40 cm i brösthöjd. Arten häckar relativt ofta även i gamla bohål. Spillkråkans gamla bohål är viktiga för flera andra fågelarter som häckar i trädhåligheter. Spillkråkan födosöker ofta lågt i träd, på stubbar m.m. (gärna i rotrötad gran efter hästmyror), inte sällan på kalavverkade ytor. Spillkråkan är vanligtvis stannfågel inom reviret året om. Vissa år sker tendenser till flyttningsrörelser. De viktigaste predatorer är mård (särskilt för ungar i boet) och duvhök. Spillkråka häckar regelbundet i Äspet

Artspecifika bevarandemål

- Målet är att spillkråka ska fortsätta häcka i Äspet.
- Spillkråkans livsmiljö med gammal bland- eller lövskog med gott om död ved och gamla träd ska finnas kvar eller öka sin areal så att spillkråkans behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Även om arten klarar sig i områden med intensivt trakthyggesbruk är modernt skogsbruk det största hotet, med korta omloppstider och täta, homogena ungskogar. Den bör också vara missgynnad av de allt tätare skogarna, efter hand som spåren av skogsbeten och extensiva plockhuggningar försvinner. En viss kompensation för spillkråkan utgör det ökade födounderlag av vissa myror (främst hästmyror) som blir följden av hyggesbruk och ökad tillgång på varma hyggeskanter och bryn. Inom vissa områden finns brist på lämpliga (framför allt grovstammiga) boträd varvid häckningen måste ske i samma träd flera år i följd. Detta kan innebära ökad risk för boplundring av mård, som lär sig var äldre bohål finns. Den sentida minskningen är oroande, liksom den glesa förekomsten i Norrland. Spillkråkan missgynnas troligen starkt vid stubbrytning då det raderar ut deras absolut viktigaste källa till föda.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Asp eller döende träd, vilka är lättare att mejsla ut hål i sparas. Sumpgranskog, vilka i allmänhet har en lång kontinuitet och består av olikåldriga träd, ska lämnas intakta, det finns dock inte i Äspet. Död ved, även i anslutning till hyggen, är viktiga födosöksplatser och kvarlämnade högstubbar är därför positivt.

Vitkindad gås, *Branta leucopsis* - A045

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Vitkindad gås häckar i nära anslutning till kusten på t.ex. klipphyllor, grässtränder, låga öar och flacka sandrevlar. Har även börjat etablera sig i mindre kolonier längre in i landet. Fram till 1971 var den vitkindade gåsen ingen Svensk häckfågel. Den sågs bara passera här under sina höst och vårflyttningar. Det är inte klarlagt varför den sedan började häcka i Sverige, då på Gotland. En förklaring skulle vara att populationen i Arktis blev för stor, en annan att några skadade fåglar blev kvar på Gotland under vårflyttningen och började häcka där. Under de första 10 åren höll sig beståndet under 100 par, men senare omkring mitten av 1980-talet fanns drygt 450 par. idag förekommer den som häckfågel i Sverige, Danmark och Finland. Arten behöver stora, öppna gräsbevuxna ytor för sitt födosök, främst strandängar med kortvuxen eller kortbetad gräsvegetation. Den kräver rast- och övervintringslokaler med gott om lämplig föda (främst gräs) samt möjlighet att övernatta ute på vatten. Antalet reproduktiva individer i Sverige uppskattas till 4 800–6 800 och beståndet anses vara livskraftigt. I Äspet rastar vitkindad gås i stora grupper med ca 3000 individer och de häckar oregelbundet. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål

Artspecifika hot

För närvarande finns inget uppenbart hot mot arten och den svenska populationen fortsätter att växa i storlek. Konflikter med jordbruket uppstår dock tidvis i områden som hyser stora häckningsbestånd och/eller stora mängder rastande vitkindade gäss på väg till eller från sina häckningsområden på ryska tundran.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Områdena bör ses över regelbundet och anpassas efter eventuella ändringar i hur de nyttjas av vitkindad gås. I vissa fall kan det vara motiverat att lämna spannmål för att styra gässen, och på det viset minimera skador på jordbruket.

Referenser

ArtDatabanken (2020). *Rödlistade arter i Sverige 2020*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
ArtDatabanken (2024). *Artportalen*. www.artportalen.se.
ArtDatabanken. (2024). *Artfakta*. www.artfakta.se.
Artskyddsförordningen (2007:8459): https://lagen.nu/2007:845

Birdlife Sverige 2026: https://birdlife.se/evenemang/vadarspaning-ii-i-aspet-nordostra-skanes-fagelklubb/

British Library Sounds (2022). https://sounds.bl.uk/Environment/British-wildlife-recordings/022M-W1CDR0001378-0500V0
Fågeln 2026: https://fageln.se/
Havs och vattenmyndigheten. 2026. *Nationell förvaltningsplan för vikare (Pusa hispida botnica), knubbsäl (Phoca vitulina) och gråsäl (Halichoerus grypus), 2026-2050. Rapport 2026:05.*
Hocking, D.P, Burville, B., Parker, W.M.G., Evans, A.R., Park, T. & Marx. F.G. *Percussive underwater signaling in wild gray seals.* Marine Mammal Science, 2020; DOI: 10.1111/mms.12666
Kastelein, R.A., Wensveen, P, & Hoek, L. 2009. *Underwater hearing sensitivity of harbor seals (Phoca vitulina) for narrow noise bands between 0,2 and 80 kHz.* The Journal of the Acoustical Society of America 126, 476 (2009)
Kristianstads kommun 2026: https://www.kristianstad.se/upplevaochgora/badfriluftslivochmotion/friluftsomraden/aspet.5015.html
Lunneryd, S.-G., Königson, S., Sjöberg, N.B., 2004. *Bifångst av säl, tumlare och fåglar i det svenska yrkesfisket* (No. Finfo 2004:8).
Länsstyrelsen i Kristianstads län Ekologgruppen. 1985. *Äspet- en naturinventering*
Länsstyrelsen i Skåne (2022). *Naturvärdesöversikt för Skåne*. Digital karttjänst.
Länsstyrelsen Skåne 2026: https://www.lansstyrelsen.se/skane/besoksmal/naturreservat/kristianstad/aspet.html
Länsstyrelsen Skåne. 2008. Inventering och kartering av livsmiljötyper. (opublicerat).
Länsstyrelsen Skåne. 2024. Inventering av grunda marina miljöer.
Löfroth M. (ed.) (1997). *Svenska livsmiljötyper i det europeiska nätverket Natura 2000.* Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
Naturkartan 2026: https://www.naturkartan.se/sv/skane-lan/aspet-vattenriket
Naturskyddsföreningen Skåne 2026: https://skane.naturskyddsforeningen.se/aspet/
Naturvårdsverket (2011–2012). Natura 2000 - Livsmiljötypsvisa vägledningar.
Northridge, S., Coram, A., Kingston, A., Crawford, R., 2016. *Disentangling the causes of protected-species bycatch in gillnet fisheries.* Conserv. Biol. https://doi.org/10.1111/cobi.12741

SGU:s vägledning: http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/
Sveriges geologiska undersökning (2016). Bilaga. Vägledningsmaterial över vilka Natura 2000-livsmiljötyper som är känsliga för grundvattenpåverkan. SGU.

Tasker, M.L., Camphuysen, C.J., Cooper, J., Garthe, S., Montevecchi, W.A., Blaber, S.J.M., 2000. *The impacts of fishing on marine birds.* ICES Journal of Marine Science 57, 531-547.
The University of Rhode Island; Discovery of Sound in the Sea, 2022. https://dosits.org/galleries/audio-gallery/marine-mammals/pinnipeds/harbor-seal/

VISS (VattenInformationsSystem Sverige) 2026: https://viss.lansstyrelsen.se/

VISS V Hanöbuktens kustvatten 2026:
https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA28621968

Vattenriket 2026: https://vattenriket.kristianstad.se/aspet/

Bilagor

1. Karta med livsmiljötyper enligt Natura 2000
2. Livsmiljötypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

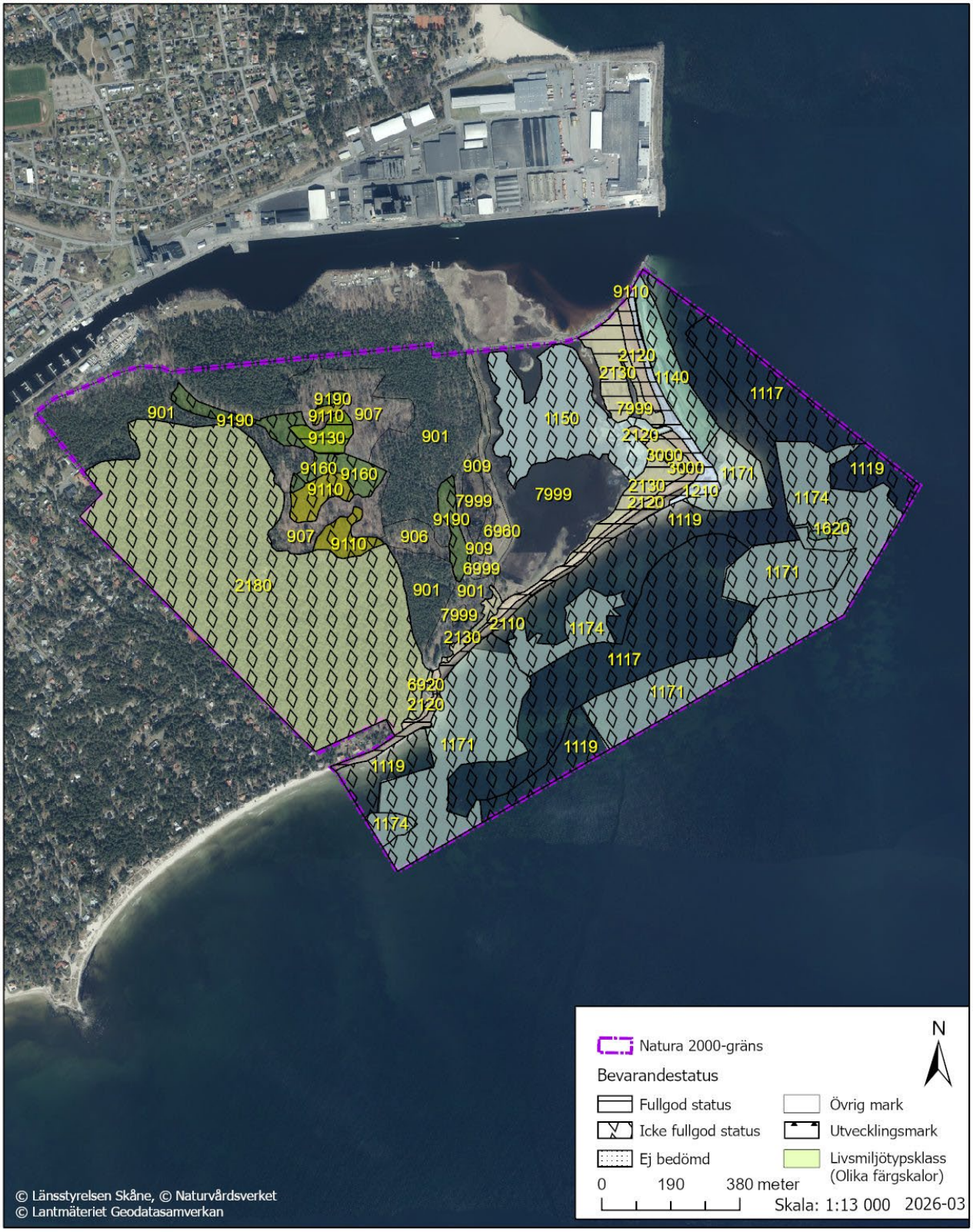
Upprättad av Länsstyrelsen Skåne
Ursprunglig bevarandeplan: 2005-12-16
Förenklad revidering: 2011-09-01
Reviderad bevarandeplan: 2026-09-16 av Marie Björkander

Bilaga 1, Karta med livsmiljötyper enligt Natura 2000

Natura 2000-området Äspet
SE0420138 med livsmiljötyper

Förteckning över livsmiljötyper återfinns i bilaga 2

Karta 1 av 1

Bilaga 2, Livsmiljötypskoder för kartan

Natura 2000-livsmiljötyper

1117 - Sandbankar med ålgräs
1119 - Sandbankar fria från vegetation
1140 – Blottade ler- och sandbottnar
1150 - Laguner
1171 – Biogent rev-musselbankar
1174 – Geogent rev
1210 – Driftvallar
1620 – Skär i Östersjön
2110 - Fördyner
2120 - Vita dyner
2130 - Grå dyner
2180 - Trädklädda dyner
9110 – Näringsfattig bokskog
9130 – Näringsrik bokskog
9160 – Näringsrik ekskog
9190 – Näringsfattig ekskog

Icke-livsmiljötyper

901 - Tallskog
906 - Triviallövskog
907 - Ädellövskog
909 - Lövsumpskog
3000 - Vatten
6920 - Bebyggd mark
6960 - Övrig öppen ickenatura-livsmiljötyp
6999 - Exploaterad mark
7999 - Våtmark, ickenatura-livsmiljötyp

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag**. Med ”gamla träd” avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett träds ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m^3/ha
Måttligt	5 – 15 m^3/ha
Rikligt	15 – 40 m^3/ha
Mycket rikligt	> 40 m^3/ha

Bedömning av den totala mängden gamla träd och totala mängden grova träd.

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000- livsmiljötyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2025 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered: akut hotad) resp. EN (Endangered: starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable: sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened: nära hotad). Arter som anses livskraftiga placeras i LC (Least Concern: livskraftig). F= fridlyst art, ÅGP= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet. FÅ= Art med i fågeldirektivet. Utsökningen av rödlistade arter gäller perioden 1990–2026.

Organismgrupp	**Artnamn**	**Vetenskapligt namn**	**Hotkategori/ Annan fakta**
Däggdjur	Utter	*Lutra lutra*	NT, ÅGP, F, B2, B4
Fisk	Torsk	*Gadus morhua*	EN
Fisk	Sill	*Clupea harengus*	NT
Fisk	Piggvar	*Scophthalmus maximus*	NT
Fåglar	Alfågel	*Clangula hyemalis*	NT och VU, F, FÅ
Fåglar	Backsvala	*Riparia riparia*	EN, F
Fåglar	Bergand	*Aythya marila*	VU, F, FÅ
Fåglar	Björktrast	*Turdus pilaris*	NT, F
Fåglar	Blå kärrhök	*Circus cyaneus*	VU, F, FÅ
Fåglar	Bläsand	*Mareca penelope*	NT, F, FÅ
Fåglar	Brunand	*Aythya ferina*	EN, F, FÅ
Fåglar	Brushane	*Calidris pugnax*	VU, F, FÅ
Fåglar	Drillsnäppa	*Actitis hypoleucos*	NT, F, FÅ
Fåglar	Duvhök	*Astur gentilis*	NT, F
Fåglar	Ejder	*Somateria mollissima*	EN, F, FÅ
Fåglar	Fiskmås	*Larus canus*	LC, F, FÅ
Fåglar	Gravand	*Tadorna tadorna*	NT, F, FÅ

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Fåglar	Gråtrut	*Larus argentatus*	VU, F, FÅ
Fåglar	Grönfink	*Chloris chloris*	VU, F
Fåglar	Grönsångare	*Phylloscopus sibilatrix*	NT, F
Fåglar	Gulhämpling	*Serinus serinus*	EN, F
Fåglar	Gulsparv	*Emberiza citrinella*	NT, F
Fåglar	Havstrut	*Larus marinus*	EN, F, FÅ
Fåglar	Hussvala	*Delichon urbicum*	VU, F
Fåglar	Kentsk tärna	*Thalasseus sandvicensis*	NT, F, FÅ
Fåglar	Kricka	*Anas crecca*	NT, F, FÅ
Fåglar	Kungsfiskare	*Alcedo atthis*	NT, F, FÅ
Fåglar	Kungsörn	*Aquila chrysaetos*	NT, F, FÅ
Fåglar	Kustlabb	*Stercorarius parasiticus*	VU, F, FÅ
Fåglar	Mindre hackspett	*Dryobates minor*	NT, F
Fåglar	Myrspov	*Limosa lapponica*	VU, F, FÅ
Fåglar	Pilgrimsfalk	*Falco peregrinus*	VU, F. FÅ
Fåglar	Rördrom	*Botaurus stellaris*	NT, F, FÅ
Fåglar	Rörsångare	*Acrocephalus scirpaceus*	NT, F
Fåglar	Skrattmås	*Chroicocephalus ridibundus*	NT, F, FÅ
Fåglar	Skräntärna	*Hydroprogne caspia*	NT, F, FÅ
Fåglar	Småtärna	*Sternula albifrons*	EN, F, FÅ
Fåglar	Stare	*Sturnus vulgaris*	VU, F
Fåglar	Storspov	*Numenius arquata*	EN, F, FÅ
Fåglar	Strandskata	*Haematopus ostralegus*	NT, F, FÅ

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Fåglar	Svart rödstjärt	*Phoenicurus ochruros*	VU, F
Fåglar	Sädesärla	*Motacilla alba*	NT, F
Fåglar	Tofsvipa	*Vanellus vanellus*	VU, F, FÅ
Fåglar	Tornseglare	*Apus apus*	VU, F
Fåglar	Vinterhämpling	*Linaria flavirostris*	NT, F
Fåglar	Årta	*Spatula querquedula*	EN, F, FÅ
Fåglar	Östersjötrut	*Larus fuscus fuscus*	NT, F
Groddjur	Strandpadda	*Epidalea calamita*	NT, ÅGP, F, B4
Kräldjur	Sandödla	*Lacerta agilis*	VU, ÅGP, F, B4
Kärlväxter	Desmeknopp	*Adoxa moschatellina*	NT
Kärlväxter	Grådådra	*Alyssum alyssoides*	NT
Kärlväxter	Hedblomster	*Helichrysum arenarium*	VU, B2
Kärlväxter	Klittviol	*Viola tricolor subsp. curtisii*	NT
Kärlväxter	Knärot	*Goodyera repens*	VU
Kärlväxter	Luktvädd	*Scabiosa canescens*	VU
Kärlväxter	Tofsäxing	*Koeleria glauca*	EN
Kärlväxter	Ålgräs	*Zostera marina*	NT
Musslor	Blåmussla	*Mytilus edulis*	NT
Svamp	Tallticka	*Porodaedalea pini*	NT

Bevarandeplan för Äspet

Syftet med Natura 2000-området Äspet i Kristianstads kommun är att bevara de marina livsmiljötyperna och de öppna och trädbevuxna sanddynerna. Äspet är utpekat både som SCI- och SPA-område, det vill säga enligtF både art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Natura 2000-arterna knubbsäl och gråsäl samt samtliga utpekade fåglar är också prioriterade. Området utgör en viktig rastplats för många fågelarter och är särskilt viktig under höststräcket mellan Öland och Falsterbo.
En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och livsmiljötyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas livsmiljötyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje livsmiljötyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne
www.lansstyrelsen.se/skane